

**NUORTEN VAPAAEHTOISTOIMINNASSA KOROSTUU
SOSIAALINEN YHTEYS: ”YSTÄVÄ PUHUI YMPÄRI”**

Tutkimus nuorten vapaaehtoisuudesta Suomen Punaisen Ristin Lapin piirin toiminnassa

Suomen Punainen Risti Lapin piiri

Räsänen Noora

Opinnäytetyö

Sosiaaliala
Sosionomi AMK

2025

Sosionomikoulutus
Sosionomi

Tekijä	Noora Räsänen	Vuosi	2025
Ohjaaja	Riikka Korhola		
Toimeksiantaja	Suomen Punainen Risti Lapin piiri		
Työn nimi	Nuorten vapaaehtoistoiminnassa korostuu sosiaalinen yhteys: "ystävä puhui ympäri" Tutkimus nuorten vapaaehtoisuudesta Suomen Punaisen Ristin Lapin piirin toiminnassa		
Sivumäärä	49 + 8		

Opinnäytetyö tehtiin toimeksiantona SPR Lapin piirille ja sen teemana toimi nuorten vapaaehtoisuus. Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää nuorten vapaaehtoisten motivaatiota, kiinnostuksen kohteita, sekä mahdollisia haasteita ja esteitä SPR Lapin piirin toiminnassa. Opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä tietoa aiheesta SPR Lapin piirin nuorilta vapaaehtoisilta sähköisen kyselylomakkeen avulla ja täten lisätä ymmärrystä nuoria vapaaehtoisia ja heidän osallistumisestaan kohtaan.

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Teoriaosuudessa tarkasteltiin vapaaehtoistoimintaa, sen arvoa, merkitystä ja hyötyjä yleisellä tasolla. Tämän lisäksi teoriaosuudessa käsitellään motivaatiota, rekrytoimista ja vapaaehtoistoiminnan muotoja SPR:llä. Teoria koottiin monipuolisesti luotettavia lähteitä hyödyntäen ja sen tarkoituksena on antaa lukijalle taustatietoa opinnäytetyön aiheesta. Teorian lisäksi tutkimuksen aineistona toimii sähköinen kyselylomake ja siihen saadut vastaukset SPR Lapin piirin nuorilta vapaaehtoisilta.

Työ sisältää teorian ja kyselytulosten lisäksi pohtimista nuorten rekrytoimiseen ja motivoimiseen liittyen, sekä aiheeseen liittyvää vertailua eri ikäisten nuorten välillä. Tutkimuskysymyksiä olivat: Mikä motivoi nuoria lähtemään mukaan SPR vapaaehtoistoimintaan? Mitä haasteita/esteitä nuorilla on vapaaehtoistoimintaan osallistumiselle? Millainen toiminta nuoria kiinnostaa?

SPR Lapin piiri hyödyntää opinnäytetyötä ja siinä saatuja tuloksia työssään nuorten vapaaehtoisten parissa. Tulosten pohjalta kehitetään nuorille suunnattuja tapahtumia ja toimintamalleja, jotka vastaavat heidän tarpeisiinsa ja kiinnostuksen kohteisiinsa. Lisäksi opinnäytetyön avulla pyritään tunnistamaan keinoja, joilla voidaan madaltaa osallistumisen esteitä ja luoda nuorille entistä saavutettavampi ja innostavampi vapaaehtoistoiminnan ympäristö. Saadut havainnot tukevat myös uusien nuorten mukaan ottamista ja heidän sitouttamistaan pitkäjänteiseen toimintaan.

Avainsanat Vapaaehtoistyö, vapaaehtoisuus, nuoret, motivaatio, motivointi, haasteet, kiinnostus

Social Services
Bachelor of Social Services

Author	Noora Räsänen	Year	2025
Supervisor	Riikka Korhola		
Commissioned by	Finnish Red Cross Lapland district		
Title	Youth volunteering emphasizes social connection: "ystävä puhui ympäri" Research on youth volunteering in the activities of the Finnish Red Cross Lapland District		
Number of pages	49 + 8		

The thesis was commissioned by the Finnish Red Cross Lapland district and focused on youth volunteering. The objective of my thesis was to explore the motivation, interests, and potential challenges faced by young volunteers in the activities of the Finnish Red Cross Lapland district. The purpose of the thesis was to collect information on the topic from young volunteers of the Finnish Red Cross Lapland district through an online survey, thereby increasing understanding of young volunteers and their participation.

The thesis was conducted as a quantitative study. The theoretical section examined volunteering, its value, significance, and benefits on a general level. Additionally, it addressed motivation, recruitment, and different forms of volunteering within the Red Cross. The theoretical framework was compiled using a diverse range of reliable sources to provide readers with background information on the topic. In addition to the theory, the research data consisted of the online survey and responses collected from young volunteers of the Finnish Red Cross Lapland district.

The thesis includes theoretical insights and survey results, as well as reflections on recruiting and motivating young people, with comparisons between different age groups of youth. The research questions were: What motivates young people to participate in the Finnish Red Cross volunteer activities? What challenges or barriers do young people face when participating in volunteer activities? What type of activities are young people interested in?

The Finnish Red Cross Lapland district utilizes the thesis and its findings in its work with young volunteers. Based on the results, events and activity models are developed to better meet the needs and interests of young people. Additionally, the thesis aims to identify ways to reduce challenges related to participation and create a more accessible and inspiring environment for volunteering. The findings also support the recruitment of new young volunteers and their engagement in long-term activities.

Keywords Volunteer work, voluntariness, young people, motivation, challenges, interest

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	VAPAAEHTOISTOIMINTA	7
2.1	Vapaaehtoistoiminta numeroina.....	7
2.2	Vapaaehtoistoiminnan motivaatio ja hyödyt.....	9
2.3	Vapaaehtoistoiminnan muotoja SPR:llä	14
3	VAPAAEHTOISTEN REKRYTOINTI	20
3.1	Keinoja onnistuneeseen rekrytointiin.....	20
3.2	Rekrytoinnin jälkeen	22
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	25
4.1	Tarkoitus, tavoitteet ja kysymyksenasettelu	25
4.2	Menetelmällinen toteutus	25
4.3	Eettiset lähtökohdat ja luotettavuus.....	28
5	KYSELYN TULOKSET	30
5.1	Vastaajien taustatiedot	30
5.2	Mikä motivoi.....	33
5.3	Haasteet/esteet toimintaan osallistumiselle	35
5.4	Millainen toiminta nuoria kiinnostaa.....	37
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	39
6.1	Nuorten motivoiminen.....	39
6.2	Nuorten haasteet ja esteet toiminnassa	40
6.3	Nuoria kiinnostava toiminta.....	42
7	POHDINTA	44
	LÄHTEET.....	47
	LIITTEET	50

1 JOHDANTO

Vapaaehtoistyö tai vaihtoehtoiselta nimeltään vapaaehtoistoiminta on eräs kansalaistoiminnan muoto. Sen nimestä on kiistelty paljon, painotetaanko sanaa työ, vai erotetaanko se täysin työnteosta. Opinnäytetyössäni viitataan siihen sanalla vapaaehtoistoiminta. Mitä vapaaehtoistoiminta sitten itsessään tarkoittaa? Laimio & Välimäki selittävät sen hyvin teoksessaan ”Vapaaehtoistoiminta kehittyy”, sanoin: *”Vapaaehtoistoiminta on omasta halusta lähtevää, palkatonta toimintaa, jota tehdään omia arvoja vastaavan yhteisön hyväksi. Se on merkki halusta osallistua ja vaikuttaa ja sen tulisi olla kaikkien kansalaisoikeus.”* (Laimio, Välimäki 2009) Vapaaehtoistoiminta on tärkeä oikeus jokaiselle ja se tarjoaa merkityksellistä toimintaa niin yksilölle, kuin yhteisöllekin. Suomessa se tarkoittaa merkityksellistä toimintaa jopa tuhansille suomalaisille. Vapaaehtoistoimintaa voi järjestää erilaiset yhdistykset, kunnat, seurakunnat, yritykset ja jopa valtio tai hyvinvointialue. Vaikka vapaaehtoistoiminta ei ole palkallista, sillä on suuri arvo yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn edistäjänä. Vapaaehtoistoiminta antaa tekijälleen mahdollisuuden päästä oppimaan uutta ja olemaan mukana yhteiskunnan rakentamisessa. (Suomi.fi 2024)

Suomen Punainen Risti (myöhemmin SPR), on yksi Suomen suurimmista kansalaisjärjestöistä. Sen tehtävänä on auttaa heikompiosaisia, sekä järjestää tukea ja apua kriisien ja onnettomuuksien sattuessa. Tämän lisäksi SPR tarjoaa Suomen sisällä erilaisia tuen muotoja kuten ruoka-apua, ensiapua, ystävöimintää, monikulttuurillista toimintaa, nuorisotoimintaa ja valmiustoimintaa. (Punainen Risti 2024f) Punainen Risti on yksi maailman suurimmista humanitaarisista liikkeistä, tarkoittaen että se toimii kansainvälisesti. Näin ollen myös SPR on osa Punaisen Ristin ja Punaisen Puolenkuun yhdistysten kansainvälistä liittoa eli IFRC:tä. IFRC on maailmanlaajuinen liitto, joka toimii 191 eri maassa tukien maiden paikallisia Punaisen Ristin järjestöjä. (IFRC 2024)

Selvitän opinnäytetyössäni nuorten vapaaehtoisuutta SPR Lapin piirissä toiminnassa. Erityisesti kiinnitän huomiota nuorten rekrytoimiseen, sekä motivaatioon

osallistua ja pysyä mukana toiminnassa. Huomioin myös eri ikäisten nuorten välillä olevia eroja näissä aiheissa. Vapaaehtoistoiminta on usealle nuorelle hyvin tuntematon kenttä ja yhtenä opinnäytetyöni tarkoituksista on kehittää asiaa.

Vapaaehtoistoiminta opettaa, auttaa ja antaa rohkeutta, se voi myös toimia väli-
neenä oman osaamisensa kehittämiseksi. (Porthén, Puolitaival, & Salmela 2022)
Opinnäytetyössäni selvitän, nuorten näkemyksiä vapaaehtoistoiminnasta, jotta
mukaan saataisi jatkossa yhä useampia nuoria auttajia. Rajaan nuoret 13–29-
vuotiaisiin ja toteutan opinnäytetyön tutkimusosuuden sähköisen kyselyn muo-
dossa jo SPR toimintaan rekisteröityneille nuorille vapaaehtoisille. Rajaan opin-
näytetyötäni SPR Lapin piirin alueelle, koska SPR Lapin piiri toimii opinnäytetyöni
toimeksiantajan, ja koska toimin kyseisen piirin vapaaehtoisena opiskeluaika-
nani. Tutkimuskysymyksiksi opinnäytetyölle nousivat: Mikä motivoi nuoria läh-
temään mukaan SPR vapaaehtoistoimintaan? Mitä haasteita/esteitä nuorilla on
vapaaehtoistoimintaan osallistumiselle? Millainen toiminta nuoria kiinnostaa?

2 VAPAAEHTOISTOIMINTA

2.1 Vapaaehtoistoiminta numeroina

Vapaaehtoistoiminta on oleellinen osa suomalaista järjestötoimintaa. Se on toimintaa, jota tehdään yhteisön tai toisten ihmisten hyödyksi omasta vapaasta tahdosta ja ilman palkkaa. Vapaaehtoistoiminta nähdään keinona vaikuttaa ja osallistua yhteiskunnassa, sen myös sanotaan lisäävän yksilön yhteenkuuluvuuden tunnetta, sekä tukevan hyvinvointia. Vapaaehtoistyötä tehdään pääasiassa sellaisin tiedoin ja taidoin, joita tekijältä löytyy jo ennestään ja sen avulla saavutetaan useita asioita mitä palkkatyöllä ei tehtäisi. Suomen sisällä vapaaehtoistyöllä on pitkät perinteet ja se on merkityksellistä niin taloudellisesti, kuin inhimillisestikin. (Laimio & Välimäki 2011)

Tilastojen perusteella voidaan tehdä päätelmä siitä, kuinka tärkeää vapaaehtoistoiminta on, sekä voidaan havaita, kuinka paljon tunteja siihen sijoitetaan. Tarkastelen seuraavaksi tilastokeskuksen ”Vapaaehtoistyön tekeminen ja aktiiviseen kansalaistoimintaan osallistuminen 12 kuukauden aikana 16 vuotta täyttäneessä väestössä sosioekonomisen aseman mukaan, 2015–2022” – tilastoa. Siinä käsitellään väestössä vapaaehtoistyöhön ja aktiiviseen kansalaistoimintaan osallistuneiden 16 vuotta täyttäneiden henkilöiden määrää vuosina 2015–2022. Tilastossa vastauksia tarkastellaan sosioekonomisen aseman mukaan. Valitsin tilastosta tarkasteltavaksi vapaaehtoistyötä tehneiden määrät vuonna 2015 ja 2022. Tilastoja tarkastellessa on hyvä huomioida, että on kyse vapaaehtoistyöstä yleisesti, eli työn kenttä on hyvin laaja, eikä tilastosta selviä, millaista työtä kukin on tehnyt. Tarkastelen myös kansalaisareenan toimeksi antamaa Taloustutkimus Oy:n tutkimusraporttia vapaaehtoistyön tekemisestä Suomessa 2018, tekijänä Juho Rahkonen.

Tilastojen mukaan vapaaehtoistyötä tekevien henkilöiden määrä on laskenut vuoteen 2022 tultaessa, verrattuna vuoteen 2015. Vuonna 2015 vapaaehtoistyötä teki 1 490 000 kyselyyn vastanneista, kun vuonna 2015 vapaaehtoistyötä

teki enää 1 064 000 kyselyyn vastanneista. Määrällisesti eniten vapaaehtoistyötä on molempina vuosina tehneet palkansaajat ja toiseksi eniten eläkeläiset. Nostan esiin myös opiskelijoiden osuuden vapaaehtoistyötä tehneistä, sillä oletan, että he ovat keski-ikältään lähimpänä tutkimusryhmääni. Opiskelijoiden osuus vapaaehtoistyötä tehneistä 132 000 henkilöä (2015) ja 92 000 henkilöä (2022). Vaikka ryhmänä opiskelijat eivät ole tehneet työtä vähiten, on määrä kuitenkin kokonaisuuteen nähtynä suhteellisen matala. (Tilastokeskus 2023)

Vuonna 2018 tehdyn taloustutkimuksen mukaan enin osa opiskelijoista kokeilisi todennäköisesti vapaaehtoistyötä, mikäli se tapahtuisi kouluaikana taikka osana opintoja. Vuonna 2018 tehdyn tutkimuksen mukaan nuoret ja opiskelijat ovat tehneet vapaaehtoistyötä tuntimääriltään eniten, jopa 25–30 tuntia neljän edeltävän viikon sisällä. (Rahkonen 2018) Voi siis päätellä, että vaikka nuoria vapaaehtoisia on vähemmän suhteessa joihinkin toisiin ryhmiin, on nuorista ja opiskelijoista koostuvien vapaaehtoisten työpanos on tuntimäärällisesti kuitenkin suuri. Nuoret, jotka lähtevät vapaaehtoistoimintaan, tutkimuksen mukaan antavat sille huomattavan määrän aikaansa. Tämä saa minut pohtimaan kuinka paljon saataisi aikaan, kun toimintaan lähtisi vielä enemmän nuoria ja millainen vaikutus sillä olisi. Yhteistyön lisääminen entisestään koulujen kanssa voisi myös olla eräs kehitysmahdollisuus, nuoria vapaaehtoistoiminnan piiriin saamiseen.

Kansalaisareenan ”vapaaehtoistyön arvo”-esityksessä puhuttiin taloustutkimuksesta Vapaaehtoistyö Suomessa 2018. Sen mukaan, vaikka nuorten vapaaehtoistyöhön mukaan saannissa on yhä haasteita, nuorten vapaaehtoisten määrä on kuitenkin ollut taas nousussa. Suurimmat esteet nuorten vapaaehtoistyöhön osallistumiselle ovat ajanpuute, sekä se, ettei kukaan ole pyytänyt mukaan tai ei tiedetä miten päästä mukaan. Nuorista suuri osa kuitenkin olisi kiinnostuneita kokeilemaan vapaaehtoistyötä, mikäli joku pyytäisi mukaan tai/jos se olisi osa opintoja. (Hirvonen & Puolitaival, 16)

Vapaaehtoistehtävistä eniten puoleensa vetää auttaminen, jota taas seuraa talkootyöt, neuvonta ja ystävätoiminta. Myös pitkäkestoinen, säännöllinen, kasvokkain tapahtuva ja organisoitu vapaaehtoistoiminta on ollut vuonna 2018 tehdyssä tutkimuksessa suosituinta. (Rahkonen 2018) Voi siis päätellä, että auttaminen on useimmalle vapaaehtoiselle tärkeä arvo. Talkootöistä koostuvan vapaaehtoistyön tekemisestä tekijä voi taas ajatella seuraavan yhteistä hyvää ja ystävätoiminnassa toimimisella taas saattaa löytää itsellensäkin uuden ystävän. Useat arvostavat toiminnan pitkäkestoisuutta, selkeästi organisoitua ja säännöllistä toimintaa, mikä on hyvin ymmärrettävää, sillä tällöin toiminta on usein selkeämpää ja säännöllisyyden myötä sen tekeminen pysyy yllä, eikä unohdu.

Kun pohditaan vapaaehtoistyötä ja sen tekijöitä, on tärkeä huomioida myös se, miksi joku ei lähtisi mukaan toimintaan ja tarpeen tullen puuttua siihen. Syynä vapaaehtoistoimintaan osallistumatta jättämiselle on ollut selkeästi ajan puute vuoden 2018 tutkimuksen mukaan. Muita syitä on ollut pyytämättä jättäminen, kiinnostuksen puute ja tiedon puute siitä miten toimintaan pääsee mukaan. (Rahkonen 2018) Ajan puutteesta johtuvaan osallistumattomuuteen on vaikea puuttua, mutta uskoisin, että vapaaehtoistyöstä ja siihen menevästä tuntimäärästä tarkempi tiedon jakaminen voisi vaikuttaa asiaan. Usealla henkilöllä saattaa nimittäin olla kuva, että vapaaehtoistyö vie enemmän aikaa, kuin mitä se oikeasti ottaa. Toinen millä ajan puutteeseen voisi vaikuttaa, olisi vähemmän aikaa vievien tehtävien lisääminen toiminnassa ja tehtävien jakaminen useiden eri henkilöiden kesken.

2.2 Vapaaehtoistoiminnan motivaatio ja hyödyt

Kaikella ihmisen toiminnalla on tarkoitus, ja niin myös vapaaehtoistoiminnalla. Sen tavoitteena voi olla toisten auttaminen, yhteisön hyväksi toimiminen tai vaikkapa ympäristön suojeleminen. Tavoitteet saavutetaan vain käytännön tekemisen kautta, ja palkintona voi olla hyvä mieli, uusien taitojen oppiminen tai yksinäisyyden tunteen väheneminen. Toiminnan taustalla on aina motivaatio – voima, joka käynnistää ja ylläpitää tekemistä. Psykologian mukaan motivaatio on liikkeelle

paneva halu, joka suuntaa toimintaa ja mahdollistaa tavoitteiden saavuttamisen ihmisen omien valmiuksien mukaan. Vapaaehtoistyössä motivaatio on ratkaiseva, sillä se on edellytys toiminnan syntymiselle ja onnistumiselle. (Hirvonen & Puolitaival, 21)

Mikä motivoi osallistumaan vapaaehtoistoimintaan? Onko se omien hyötyjen tavoitteleminen, toiminnan mielekkyys vai yhteisen hyvän ajaminen? Yleisimpiä syitä vapaaehtoisuuteen mukaan lähtemiselle on sopiva elämäntilanne. Tällainen elämäntilanne voi olla vaikka eläkkeellä oleminen tai työttömyys, jolloin ylimääräistä aikaa toiminnalle saattaa jäädä enemmän. Tällöin päiviin voi haluta lisää sisältöä, jota vapaaehtoisena toiminen tarjoaa. Toinen oleellinen vapaaehtoistoimintaan mukaan lähtemiseen liittyvä motiivi on oma elämäkokemus. Vapaaehtoistehtävä voi olla omaa vanhaa työkokemusta vastaava, jolloin vapaaehtoisena työskentely voi mahdollistaa antoisan ja tutun työn tekemisen vapaaehtoisuudenkin merkeissä. Toinen elämäkokemukseen liittyvä motivaattori on tekijän henkilökohtaiset kokemukset. Tällaisia voi olla esimerkiksi oma kokemus yksinäisyydestä taikka kokemus kriiseistä, joista itse on selvinnyt. (Nylund & Yeung 2005, 134–135)

Vapaaehtoisen motivaatio ja sen ylläpitäminen ovat keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat siihen, kuinka pitkään hän pysyy toiminnassa mukana. Usein ihmisiä motivoi halu auttaa ja tehdä jotain merkityksellistä tai hyödyllistä. Nuorten kohdalla korostuvat erityisesti pyrkimys paremman maailman luomiseen, halu oppia uusia asioita ja mahdollisuus solmia ystävyysuhteita. Eri ihmisten motiivit on tärkeää tunnistaa jo rekrytointivaiheessa, sillä tämä auttaa ohjaamaan heidät sellaisiin tehtäviin, jotka vastaavat heidän kiinnostuksen kohteitaan ja arvojaan. Kun vapaaehtoinen pääsee toimintaan, joka tuntuu hänelle merkitykselliseltä ja innostavalta, hänen sitoutumisensa ja aktiivisuutensa vahvistuvat luonnollisesti. Motivaation huomioiminen ei ainoastaan lisää vapaaehtoisen tyytyväisyyttä, vaan se tukee myös toiminnan yleistä onnistumista. (Karreinen ym. 2010, 34–35)

Motivaatio itsessään jakautuu sisäisiin ja ulkoisiin tekijöihin. Sisäinen motivaatio on yksilön omaan haluun ja omaehtoisuuteen perustuvaa. Sisäisesti motivoitunut

ihminen nauttii itse tekemisestä tai tavoitteensa arvosta. Ulkoinen motivaatio taas perustuu ympäristön antamiin palautteisiin ja palkintoihin, kuten rahaan, arvostamisiin tai kehumiseen. Vapaaehtoistyössä korostuu erityisesti sisäinen motivaatio, sillä toiminnan tuloksellisuus perustuu omaehtoiseen ja mielekkääseen tekemiseen. Ulkoisia motivaatiokeinoja on usein vapaaehtoistyön kentällä saatavilla rajoitetusti, joten sisäinen halu tehdä hyvää on keskeistä. (Harju 2022, 23)

Oma selviämiskokemus voi toimia liikkeellepanijana vapaaehtoistoimintaan mukaan lähtemisessä, jotta pääsee tukemaan toisia ihmisiä samankaltaisissa tilanteissa, kuin mistä itse on selvinnyt. Tällainen kokemus toimii motivaattorina erityisesti henkisen- ja vertaistuen vapaaehtoistehtävissä. Auttaminen voi toimia myös tukena oman tilanteen käsittelyssä vapaaehtoistehtävässä toimimisen rinnalla. Vapaaehtoisuuteen voi motivoida myös se, että on itse aiemmin saanut apua ja haluaa nyt tarjota samanlaista apua toisille. Näiden lisäksi motivaatioon vaikuttaa myös itse tekijän luonne, sekä persoona. (Nylund & Yeung 2005, 135–136) SPR:llä tilanne, jossa avun saajasta tulee auttaja voi esiintyä vaikkapa ruoka-avusta ruokaa saaneella tai ystävätoiminnasta ystävän saaneella.

Näiden lisäksi sosiaaliset eli yhteisölliset motiivit ovat tärkeä osa vapaaehtoistyötä. Ne liittyvät tarpeeseen kuulua ryhmään, tulla hyväksytyksi ja auttaa muita. Näihin motiiveihin sisältyy myös liittymisen ja kontaktin tarvetta sekä suorittamisen ja vallan halua. Sosiaaliset motiivit, jotka usein opitaan elämän varrella, ovat inhimillisiä piirteitä ja näkyvät vahvasti vapaaehtoistoiminnan arjessa. (Harju 2022, 23)

Halu auttaa on yksi suuri motivaattori vapaaehtoisena toimimiselle. Pohdin kuitenkin, mihin tämä perustuu? Mistä halu auttaa tulee? Jos se perustuu omaan elämäkokemukseen, se kenties tuo pintaan muistoja siitä, miltä tuntui, kun itse sai apua. Auttaja voi itsekkin tulla onnelliseksi, kun on auttanut toista vaikeassa tilanteessa. Myös oma elämäkokemus voi olla suuri motivaattori vapaaehtoisuudessa. On nähnyt, kokenut, seurannut sivusta ja oppinut asioita. Tällöin halu auttaa kumpuaa kokemuksista, jolloin tehtävä, joka vaikuttaa kuormittavalta, voi tekijän mielestä olla antoisaa, sillä tietää mitä saa tekemällään aikaan. (Nylund &

Yeung 2005, 138–139) Jos vapaaehtoiseksi on saanut lähtemään oma elämänkokemus, on mielenkiintoista myös pohtia, toimisiko tällöin vapaaehtoistehtävässä ollenkaan, ilman kokemusta, jonka takia siihen lähti. Mahdollisesti ei, sillä silloin vapaaehtoistehtävä menettäisi osan sen merkityksestä tekijälle. Tällöin tehtävää ei välttämättä olisi koskaan edes löytänyt. Mielestäni on mielenkiintoista pohtia motivaation syvempiäkin tekijöitä ja kysyä itseltään miksi. Motivaation pohdinta voi lisätä vapaaehtoisuuden antia ja sitä kannattaisi hyödyntää myös uusia vapaaehtoisia rekrytoidessa, sekä kouluttaessa.

Useimmiten motivaatiota toimintaan riittää toiminnan alussa, mutta on tärkeää ylläpitää tätä motivaatiota alkuvaiheen jälkeenkin esimerkiksi uusilla erilaisilla haasteilla ja tehtävillä, mutta myös lomamahdollisuuksilla. On tärkeää panostaa pitkäjänteisesti motivoinnin ylläpitämiseen ja kehittää toimintaa siten, että vapaaehtoiset kokevat roolinsa merkitykselliseksi myös pidemmällä aikavälillä. Toiminnasta lähtijöiltä kannattaa aina pyytää palautetta, jotta voi kartoittaa ihmisten syitä lopettaa toiminnassa ja puuttua mahdollisiin ongelmakohtiin. Palautteen avulla voidaan tunnistaa toistuvia teemoja tai rakenteellisia ongelmia, jotka saattavat vaikuttaa muidenkin vapaaehtoisten kokemuksiin. Esimerkiksi jos moni kokee, ettei heitä kuulla tai ettei heidän panostaan arvosteta riittävästi, tämä voi olla merkki suuremmasta haasteesta toiminnan kulttuurissa. (Karreinen ym. 2010, 40–41)

Vapaaehtoisuuden tavoite on yhteinen hyvä. Myös itsekkäistä syistä tehty vapaaehtoistoiminta tuottaa jollekin jotain hyvää. Vapaaehtoisuuden vaikutukset voivat parantaa yhteisön toimivuutta, hyödyttäen kaikkia sen jäseniä, toiminnan kohdistuessa yhteiseen hyvään. Se perustuu idealistiseen haluun parantaa maailmaa ja ratkaista ihmiskunnan ongelmia. Muutos alkaa yksilöstä, ja tärkeintä on toiminta. Prosessiin kuuluu ajatusten ja toiveiden muuttaminen todellisuudeksi. Vapaaehtoisuus tarjoaa välineen ideoiden ja unelmien toteuttamiseen, ja sen perusedellytys on yksilön omat ajatukset, tunteet, teot ja tavoitteet. (Harju 2022, 26–27)

Tutkimusten mukaan vapaaehtoistyö edistää sekä tekijän että kohteen hyvinvointia. Osallistuminen tuo vapaaehtoiselle merkityksellisyyden ja osallisuuden kokemuksia, ja sen on havaittu vaikuttavan positiivisesti jopa terveyteen. Esimerkiksi ”Vapaaehtoistoiminnan arvo” -julkaisussa kerrottiin tutkimuksesta, jossa eläkkeelle jääneet vapaaehtoiset auttoivat liikkumisvaikeuksista kärsiviä ikäihmisiä. Tutkimus osoitti, että vapaaehtoistyö rikastutti molempien osapuolten arkea. Auttajat löysivät elämäänsä uutta sisältöä ja muodostivat merkityksellisiä ihmissuhteita, samalla autettavatkin saivat tarpeellista tukea ja seuraa. Vapaaehtoistyölle on ominaista vastavuoroisuus, jossa avun antaminen ja saaminen sulautuvat toisiinsa. Tämä vastavuoroisuus näkyy kaikilla vapaaehtoistyön osa-alueilla ja tekee toiminnasta erityisen arvokasta ja palkitsevaa kaikille osapuolille. (Hirvonen & Puolitaival 17) Ihmisille on tärkeää kokea itsensä arvostetuiksi ja tarvituiksi. Vapaaehtoistyö voi tarjota juuri tällaisen kokemuksen, kun henkilö antaa aikaansa ja energiaansa yhteiseen hyvään ilman odotuksia henkilökohtaisista hyödyistä. Tämä voi tuoda merkityksellisyyden tunnetta ja usein myös arvostusta. Nämä kokemukset voivat vaikuttaa positiivisesti yksilön elämään, tuoden tunteen siitä, että heidän panoksensa on tärkeää ja että he tekevät hyvää yhteisölleen. (Porthén ym. 2022)

Lähes kaikki vapaaehtoistyön muodot tarjoavat mahdollisuuden oppia uutta tai kehittää omia taitoja. Tällaiset kokemukset ovat erityisen tärkeitä nuorille, sillä ne vahvistavat rohkeutta toimia ja tukevat elämän valintatilanteissa, kuten opintopölyn tai työpaikan haussa. Ikääntyneille vapaaehtoistyö tarjoaa palkitsevan tavan käyttää elämänkokemusta ja taitoja myös eläkepäivinä. Maahanmuuttajille vapaaehtoistoiminta voi puolestaan tarjota mahdollisuuden oppia kieltä ja tutustua kansalaisyhteiskunnan toimintaperiaatteisiin. Vapaaehtoistyössä voi kehittää osaamista monin tavoin ja löytää uusia ulottuvuuksia itsestään. (Porthén ym. 2022)

Arviot vapaaehtoistoiminnan arvosta ovat suuntaa antavia, sillä toiminnan merkityksen tarkka mittaaminen on mahdotonta. Se kuitenkin on arvokasta monella

tasolla. Vapaaehtoistyö voi toimia palkkatyön vaihtoehtona, kun monet vapaaehtoiset tekevät työtä, josta voisi saada palkkaa, hyödyntävät ammattiosaamistaan vapaaehtoistehtävissä. Vapaaehtoisuuden arvo ja luonne poikkeavat kuitenkin palkkatyöstä, sillä se perustuu sisäiseen motivaatioon ja vapaaehtoisuuteen. Vapaaehtoistoiminnan keskeinen arvo on sen itseisarvo, jota palkkatyö ei voi korvata. Vapaaehtoisessa toiminnassa syntyy erityistä lisäarvoa, joka tuottaa hyvää oloa ja merkityksellisyyttä tekijälle ja vastaanottajalle, ja tämän itseisarvon vaikutukset heijastuvat myös yhteiskunnassa. (Pessi, Grönlund, 122)

Opinnäytetyössäni pohdin ja tutkin nuorten roolia vapaaehtoisuudessa. Paljonko nuoret tekevät vapaaehtoistyötä? Mitä nuoret saavat vapaaehtoistyön tekemisestä? Vastauksia kysymyksiin on useita, oleellisimpina nostaisin pinnalle kuitenkin seuraavat asiat. Vapaaehtoisuus tarjoaa nuorelle mahdollisuuden päästä vaikuttamaan ja osaksi yhteisöä. Se kannustaa nuorta kansalaistoimintaan, sekä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, mutta sen rinnalla myös tukee nuoren sosiaalisia taitoja ja yhteisöllisyyttä. Vapaaehtoistoiminnan myötä nuori pääsee tutkimaan omaa arvomaailmaansa sekä eettisiä näkemyksiään. Se tarjoaa mahdollisuuksia onnistumisille, mikä taas tukee itsetuntoa ja kasvua. Erilaisten vapaaehtoiskoulutusten ja kokemusten myötä toiminta opettaa tekijälleen uusia taitoja. Vapaaehtoistoiminta voi myös avata ovia tulevaisuudessa, esimerkiksi työnhakutilanteissa. Kokonaisuudessaankin itselle merkityksellisten asioiden, kuten vapaaehtoistoimintaan osallistuminen, tukee yksilön onnellisuutta ja psykofyysistä hyvinvointia. (Kansalaisareena 2025)

2.3 Vapaaehtoistoiminnan muotoja SPR:llä

Vapaaehtoistoiminnassa on useita eri toiminnan muotoja, joita voidaan luokitella esimerkiksi tukea tuottavaan-, osallistavaan-, tuettuun- ja palveluja tuottavaan vapaaehtoistoimintaan, vertaistoimintaan, sekä talkoo-, keräys- ja tapahtumatoimintaan. Vapaaehtoistoiminnasta hyödyntävillä tahoilla voi kuitenkin olla käytössään myös useita eri vapaaehtoistoiminnan muotoja. (Vihiniemi 2022)

Mitä tehtäviä nuorille vapaaehtoisille SPR:llä on? SPR:n vapaaehtoistoiminnalla on useita eri muotoja ja vapaaehtoisena voi toimia useissa eri tehtävissä. SPR Lapin piirillä eri tehtäväaloja on kuusi +verkkotoiminta, ja nuori voi osallistua mihin tahansa toimintaan, mikäli on käynyt siihen tarvittavat Suomen Punaisen Ristin koulutukset ja kokee tehtävän mieluiseksi.

Suomen Punaisen Ristin toiminnassa oleellisinta on auttaa ihmisiä heidän arjessaan, elämän kriiseissä ja onnettomuuksissa. Toiminnan tärkein tavoite on auttaminen ja hyvinvoiva yhteisö, kun taas maksullisten palveluiden tuottaminen on toissijaista. Punaisen Ristin toimintaa ohjaa seitsemän peruseriaa: inhimillisuus, tasapuolisuus, puolueettomuus, riippumattomuus, vapaaehtoisuus, yleismaailmallisuus ja ykseys. Nämä periaatteet ovat ohjanneet toimintaa myös SPR:llä jo yli 50 vuotta. SPR vapaaehtoistoiminnan muotoja on todella paljon. SPR toiminta on kuitenkin jaettu Suomen sisällä paikallisiin piireihin ja toiminta vaihtelee eri piirien välillä. Lapin piirissä toimintaan kuuluvat ensiaputoiminta ja terveyden edistäminen, henkinen tuki, hyvinvointilähete, monikulttuurisuus ja kotoutumisen tuki, nuorisotoiminta, ruoka-apu, valmius ja ystävöityminen. SPR:llä kiinnostuneita autetaan etsimään itsellensä sopivaa toimintaa ja heille tarjotaan kursseja eri tehtäviin erikoistumista varten. SPR-toiminta perustuu siihen, että toiminnassa on mukana riittävästi vapaaehtoisia, jotka olisivat niin osaavia, hyvinvoivia, kuin motivoituneitakin. (Suomen Punainen Risti 2023)

Ensiaputoiminta

Yksi Punaisen Ristin tunnetuimmista tehtävistä on EA-toiminta, eli ensiaputoiminta. Se on myös yksi SPR Lapin piirin toiminnan muodoista. Lapin piirin toiminnassa sitä järjestetään 17 paikallisosastossa, jossa ryhmät harjoittelevat säännöllisesti, tekevät päivystysvuoroja erilaisissa tapahtumissa ja ovat osa Punaisen Ristin valmiutta. Tämän rinnalla toimii myös terveyttä edistävää toimintaa, joka on ennaltaehkäisevää ja terveystalvuuksien tukevaa toimintaa. Se voi olla esimerkiksi matalan kynnyksen terveystalvuuksien pitämistä tai koulu vierailuiden tekemistä

seksuaaliterveydestä tai päihteistä kertomisen merkeissä. Lapin piirillä toimintaan kuuluu myös henkisen tuen toimintaryhmät, joita on Lapin piirin alueella viisi. Ne toimivat viranomaisten hälytyksestä eri kriisi tai onnettomuustilanteissa. Henkisen tuen vapaaehtoisten tehtävänä on olla järkyttyneiden ihmisten apuna ja tukena. Vaatimuksena henkisen tuen vapaaehtoiseksi alkamiselle on henkisen tuen peruskurssi ja valmius osallistua toimintaan äkillisestikin. Myös henkisen tuen ryhmä harjoittelee ja käy koulutuksia säännöllisesti. Lisäksi SPR Lapin Piiri on tällä hetkellä mukana hyvinvointilähete-hankkeessa, joka toteutetaan yhteistyössä Lapin hyvinvointialueen (Lapha) kanssa. (Punainen Risti 2024a) (Punainen Risti 2024b)

Monikulttuurillinen toiminta

Lapin piirin vapaaehtoisille on tarjolla myös monikulttuurillista ja kotoutumisen tuen toimintaa. Näihin kuuluu muunmuassa ryhmä ja kerhotoimintaa. Toki mikä tahansa SPR toiminta voi toimia monikulttuurillisesti, sillä maahan muuttanut tai turvapaikanhakija voi myös itse toimia vapaaehtoisena tai vaikka hakea Punaisen Ristin ystävää. Tämän lisäksi vapaaehtoisena voi toimia kiintiöpakolaisten ja turvapaikanhakijoiden tukena arjen apu -toiminnassa. Siinä vapaaehtoisten tehtävänä on auttaa uuteen maahan ja uudelle paikkakunnalle asettumisessa. Toimintaan voi sisältyä esimerkiksi kaupassa käymistä tai vaikka asumiskäytäntöihin perehtymistä kerrostaloissa. SPR osallistuu myös rasisminvastaiseen toimintaan, johon kuuluu rasismin vastaiseen kampanjaan osallistuminen, sekä muun muassa kouluvierailut, joissa esitellään pakolaisteltoa. (Punainen Risti 2024c)

Nuorisotoiminta

SPR Lapin piirin toimintaan sisältyy nuorille suunnattu nuorisotoiminta. Nuorisotoimintaan sisältyy nuorisotoimikunta, jonka tarkoituksena on edistää nuorten osallisuutta ja osallistumista toiminnassa. Nuorisotoimikunta koostuu 10 nuoresta vapaaehtoisesta ja yhdestä työn tekijästä. Nuorisotoimikunta järjestää nuorille vapaaehtoisille myös kansainvälistä toimintaa kuten leirejä Suomeen ja ulkomaille.

SPR Lapin piirin nuorisotoimintaan kuuluu myös leiritoiminnan järjestäminen lapsille, sekä koulujen kanssa tehtävä yhteistyö. (Punainen Risti 2024d)

Ruoka-apu

Ruoka-apu on yksi tunnetuimmista auttamisen ja vapaaehtoisuuden muodoista, jota myös SPR järjestää. Säännöllisesti ruoka-apua järjestetään SPR:n toimesta Lapin piirin alueella 8 eri paikkakunnalla. Ruoka-avun ideana on jakaa ruokaa sitä tarvitseville. Jaettava ruoka tulee koulujen ylijäämäruuista tai hävikkiruokana kaupoista. Ruoka-avun vapaaehtoisilla on useita eri tehtäviä kuten ruokien tarkistus, kahvilan hoito, HeVi-blokkaus (hedelmien ja vihannesten lajittelu), ruoan kuljettaminen kaupasta paikanpäälle, tietoiskujen ja infojen pitäminen ja puhelinpäivystys. Ruoka-apu on ruuan jakamisen lisäksi myös yhteisöllisyyttä lisäävää toimintaa. Se on kävijöilleen eräänlainen kohtaamispaikka, jossa aika ajoin järjestetään myös ryhmätoimintaa ja tietoiskuja. Lisäksi SPR Lapin Piirissä on meilläään ruokaa ja osallisuutta -hanke, jolla tuetaan ruoka-apuihin osallistavaa toimintaa. (Punainen Risti 2024e)

Valmius

Yksi Punaisen Ristin toiminnan perustekijöistä on valmius. Kaikki Punaisen Ristin toiminta on valmiustoimintaa ja jokainen vapaaehtoinen on osa kokonaisvalmiutta. SPR Lapin piirin alueella valmius toteutuu myös hälytysryhmien ja muiden järjestöjen kanssa yhteistyössä tehtävän Vapepa:n (vapaaehtoisen pelastuspalvelun) kautta. Valmiusryhmiä on muun muassa aiemmin mainitut ensiavun, ensihuollon ja henkisen tuen ryhmät. Vapepa toimintaa tehdään yhteistyöverkoston kautta, jota Punainen Risti koordinoi. Vapepan tehtäviin kuuluu esimerkiksi kadonneen ihmisen etsintä, mutta myös evakuoinneissa auttaminen ja henkisen tuen tarjoaminen. Lapin alueella hälytysryhmiä on 125. Näiden lisäksi SPR valmiuteen kuuluu OHTO hälytysjärjestelmän ylläpito, sekä kotimaan apu, eli esimerkiksi äkillisen onnettomuuden sattuessa tarjottava apu. (Punainen Risti 2024g)

Ystävätoiminta

SPR ystävätoiminta on yksi keskeisimmistä yksinäisyyttä vähentävistä ja sosiaalisista vapaaehtoistehtävistä. Lapin piirissä ystävätoimintaa järjestetään 14 eri paikkakunnalla. Ystävätoimintaan sisältyy monenlaisia tehtäviä. Näitä ovat pitkäaikainen ystävä, ystävälittäjä, kertaluontoinen ystävä, verkkoystävä tai ryhmänvetäjä. Tarjolla olevat tehtävät riippuvat paljon paikallisesta tarpeesta. Ystävätoiminnan perusmuoto on pitkäaikainen ystävyys, jossa ystävävapaaehtoinen toimii ystävänä SPR:ltä ystävää hakeneelle henkilölle. (Punainen Risti 2024h)

Ystävät saattaa yhteen ystävälittäjä, prosessi voi tapahtua verkon kautta tai puhelimitse riippuen paikkakunnasta ja ystävyuden muodosta. Pitkäaikaisessa ystävyudessa ystävää tavataan ja häneen pidetään yhteyttä sovitusti ja pitempikäisessä. Tällöin ystävää haetaan vähentämään yksinäisyyttä pidempikäisessä. Kertaluontoista ystävää saatetaan hakea, kun hakija tarvitsee esimerkiksi asioilla tai lääkäriä käydessä ystävää kertaluontoisesti. (Punainen Risti 2024h)

Ystävävapaaehtoinen voi toimia myös kerhon- tai ryhmänvetäjänä. Ryhmät pyörivät usein yhteisen kiinnostavan tekemisen, kuten vaikka lautapeliä parissa tai tärkeiden asioiden kuten yksinäisyyden käsittelyn äärellä. SPR ystävätoimintaan sisältyy myös verkossa tapahtuva ystävätoiminta. Verkkoystävät toimivat muutoin samoin kuin mikä tahansa muukin ystäväpari, mutta keskustelu tapahtuu verkossa eri viestintäväylien välityksellä lähitapaamisten sijaan. Myös ryhmätoiminta pyörii verkonkin välityksellä. (Punainen Risti 2024h)

Näiden lisäksi SPR tarjoaa myös riksapyörätoimintaa, jonka ideana on päästä liikkeelle ystäväasiakkaan kanssa riksapyörän voimin. Tällöin ystävä on kyydissä ja vapaaehtoinen polkemassa. Riksapyörää käytetään silloin kun asiakas ei itse kykene liikkumaan kunnolla. Näiden lisäksi ystävävapaaehtoinen voi toimia kohtaamiskahviloissa esimerkiksi ruoka-avun yhteydessä. Ystävävapaaehtoiseksi

voi alkaa kuka vain ja se vaatii 3 tuntia kestävän ystäväkoulutuksen, jota SPR järjestää säännöllisesti niin livenä, kuin verkossakin. (Punainen Risti 2024h)

3 VAPAAEHTOISTEN REKRYTOINTI

3.1 Keinoja onnistuneeseen rekrytointiin

Vapaaehtoisten rekrytoinnissa keskeistä on aktiivinen haku ja kiinnostava toiminta. Uusia vapaaehtoisia ei tule mukaan itsestään, vaan heidän hankkimiseensa on panostettava. Jatkuva vapaaehtoishaku varmistaa, että toiminnassa on aina riittävästi osallistujia myös silloin, kun joku päättää lopettaa, mikä auttaa säilyttämään yhdistyksen tasapainon. Innostava ja selkeä toiminta motivoi vapaaehtoisia mukaan ja on usein ratkaiseva tekijä osallistumispäätöksessä. Rekrytointia helpottaa, jos toiminta on selkeää ja helposti lähestyttävää, liian monimutkaiset tehtävät voivat tuntua kuormittavilta ja vähentää innokkuutta osallistua. Siksi tehtävien yksinkertaisuus kannattaa ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa, jotta uusien vapaaehtoisten mukaan ottaminen olisi sujuvaa. Jos uudelle vapaaehtoiselle tarjotaan heti vaativaa tehtävää, kieltäytyminen on todennäköisempää. (Karreinen, Halonen & Tennilä 2010, 23–24)

Uusien vapaaehtoisten hankkimisen kannattaa olla suunnitelmallista ja tavoitteellista ja rekrytoimiseen kannattaa olla useita eri tapoja. Yhdistykselle hyödyksi voi olla vaikka vapaaehtoisten hankintasuunnitelman tekeminen, erityisesti mikäli vapaaehtoisista on usein pulaa. Keinoja vapaaehtoisten hankintaan on esimerkiksi ihmisten innon herättäminen, paikallisiin ja ajankohtaisiin asioihin liittyvän toiminnan kehittäminen, sosiaalisen median ja nettisivujen selkeydestä huolehtiminen, selkeän ohjeistuksen saatavuus jäsenyydestä kiinnostuneille, toiminnan mainostaminen/näkyväksi tekeminen, toiminnan selkeys, ja kaiken kaikkiaan asioiden yksinkertaisena pitäminen. Uusia vapaaehtoisia voi löytää myös verkostoitumisen ja erilaisten yhteistöiden kautta. Nuorten rekrytoinnissa esimerkiksi opiskelijayhdistysten, koulujen tai nuorisotoimen kanssa tehtävän yhteistyön kautta voi löytää helposti uusia kiinnostuneita vapaaehtoisia. Ei kannata unohtaa omia tai toisten vapaaehtoisten henkilökohtaisia verkostoja, joista uusia vapaaehtoisia voi myös löytyä. (Karreinen ym. 2010, 25–28)

Viestintää ei voi vapaaehtoisia rekrytoidessa painottaa liikaa ja sitä kannattaa toteuttaa monipuolisesti useilla eri kanavilla. Viestinnässä tuodaan esiin toiminnan perusajatus, arvot ja tavoitteet. Henkilökohtainen kutsu mukaan toimintaan on usein vakuuttavampi, kuin usealle lähtenyt sähköpostiviesti. Myös vapaaehtoisten viihtyvyyteen ja hyvinvointiin kannattaa panostaa, sillä silloin hyvä toiminnasta lähtee leviämään ja uudet ihmiset löytävät mukaan toimintaan. Lehtijutut, joissa kerrotaan toiminnasta lisäävät myös näkyvyyttä ja tietoa yhdistyksestä. Näiden lisäksi kannattaa muistaa sosiaalisen median kanavien tiedotus ja erilaisien tempausten järjestäminen. (Vihiniemi 2022)

Vapaaehtoisten hankinnassa voi myös epäonnistua. Yleisimpiä syitä epäonnistumiseen voi olla ettei siihen ole varattu tarpeeksi aikaa, käytännön toteutus ei onnistu, osaamisesta on puutetta tai motivaatio on huono. Uusia vapaaehtoisia hankkiessa kannattaakin kiinnittää huomiota siihenkin, mikä kaikki voi mennä pieleen tai toimia kompastuskivenä. (Karreinen ym. 2010, 31–32)

Itse tekemiäni huomioiden mukaan nuorten rekrytoinnissa kätevä keino on, että hekin saisivat toimintaan mukaan lähtemisestä jotakin. Sen ei tarvitse olla mitään erityistä vaan esimerkiksi mahdollisuus vaikuttaa tai auttaa. Halu auttaa on hyvä motivaattori, mikäli on tietoa mihin apua tarvitaan ja miksi. Mitä apua vapaaehtoisuudestani käytännössä on ja paljonko se minulta vaatii? Motivaattori mukaan lähtemiselle voi olla myös jokin palkinto kuten opintopisteet, ylimääräinen koulutusmahdollisuus tai mahdollisuus päästä vaikka matkalle toiminnan yhteydessä. Ongelmana nuorten mukaan saamisessa voi olla se, että rekrytoinnissa usein korostetaan, kuinka paljon nuoria tarvitaan. Vaikka tämä voi olla totta, se saattaa luoda nuorille ylimääräisiä paineita toimintaan liittymisestä ja siitä, mitä osallistuminen heiltä vaatii. Nuorten harteille ei toiminnassa tulisi sysätä kaikkea minkä stereotyyppillisesti ajatellaan olevan nuorten osaamisalueita ja nuorille pitäisi antaa mahdollisuus ilmaista itseään ja kuunnella mitä he haluavat.

3.2 Rekrytoinnin jälkeen

Uusien vapaaehtoisten vastaanotto on keskeinen vaihe, joka vaikuttaa heidän pääsemiseensä toimintaan mukaan. Kun vapaaehtoinen on ilmoittautunut, on tärkeää varmistaa, että hän pääsee nopeasti osaksi toimintaan ja säilyttää motivaationsa pitkällä aikavälillä. On suositeltavaa olla yhteydessä uuteen vapaaehtoiseen mahdollisimman pian, sillä ilman ohjausta hän saattaa kokea itsensä unoh-tuneeksi tai jäädä ulkopuolelle käytännön toiminnasta. Yhteydenotto kannattaa tehdä henkilökohtaisena, sillä pelkkä tervetuliaiskirje voi jäädä huomaamatta tai tuntua liian etäiseltä ja persoonattomalta. (Karreinen ym. 2010, 28–30)

Yhdistyksessä voi olla sovittuna henkilö, joka ottavat uudet vapaaehtoiset vastaan tai heihin yhteyttä. Uusi vapaaehtoinen kannattaa pyytää mukaan toimintaan heti ja kertoa miten, milloin ja mihin toimintaan voi tulla mukaan. Uusille jäsenille voi myös järjestää esimerkiksi uusien jäsenten iltoja, jotka ovat tarkoitettu juuri heille tai toiminnasta kiinnostuneille henkilöille. Illoissa toimintaa voidaan pohjustaa lisää ja saatetaan uudet vapaaehtoiset kunnolla mukaan. Tärkeää on, että uudet vapaaehtoiset pyydetään mukaan uudestaan ja toivotetaan tervetulleeksi osaksi porukkaa. (Karreinen ym. 2010, 29–30)

Uudelle vapaaehtoisehdokkaalle voidaan järjestää myös alkuhaastattelu. Sen tarkoituksena ei ole niinkään valikoida vapaaehtoisia, mutta sen avulla voidaan tutustua vapaaehtoisen persoonaan, vahvuuksiin, taitoihin ja mielenkiinnon kohteisiin. Tämä tieto auttaa kohdentamaan hänet juuri sellaisiin tehtäviin, jotka motivoivat häntä, ja joissa hänen osaamisensa pääsee parhaiten oikeuksiinsa. Samalla alkuhaastattelu antaa tilaisuuden keskustella siitä, millaiseen toimintaan ja sitoumuksiin vapaaehtoinen on ryhtymässä. On tärkeää, että vapaaehtoinen tietää etukäteen, mitä häneltä odotetaan ja miten hän voi valmistautua rooliinsa. Tällainen huolellisesti suunniteltu ja toteutettu perehdytysprosessi auttaa luomaan positiivisen ensivaikutelman, lisää vapaaehtoisten sitoutumista ja varmistaa, että he tuntevat itsensä arvostetuiksi ja tarpeellisiksi osaksi organisaation toimintaa. (Vihiniemi 2022)

Vapaaehtoisten rekrytoinnissa on tärkeää huomioida, että jokaiselle vapaaehtoiselle löytyy selkeä ja merkityksellinen tehtävä. Vapaaehtoisia ei tulisi rekrytoida ilman suunnitelmaa tai jättää heitä odottamaan sopivaa tehtävää, sillä tämä voi heikentää heidän motivaatiotaan ja sitoutumistaan. Jokaisella vapaaehtoisella tulisi olla alusta asti tunne, että heidän panoksensa on arvokasta ja tarpeellista. Uuden vapaaehtoisen perehdytysprosessia voi tehostaa luomalla ohjekansion toimintaan liittyen. Näin uusi vapaaehtoinen pääsee nopeasti perille siitä, kuinka hän voi parhaiten osallistua toimintaan. (Vihiniemi 2022)

Yksi keino siihen, miten yksilö saadaan sitoutumaan toimintaan, on henkilökohtainen huomio. Kun henkilöä pyytää mukaan henkilökohtaisesti alkuvaiheen jälkeenkin, tulee hänelle arvostettu olo ja hän voi kokea, että juuri häntä tarvitaan, mikä pitää motivaatiota hyvin yllä. Tärkeää on myös vapaaehtoisten kiittäminen, kannustaminen ja kehuminen. Kun osallistumisesta saa hyvää palautetta, sitä haluaa jatkaa ja sen kokee merkitykselliseksi. Vastakohtaisesti, jos kukaan ei huomioi vapaaehtoisen tekemää työtä tai sitä kritisoidaan liikaa, motivaatio toimintaan todennäköisemmin laskee. (Karreinen ym. 2010, 52–53, 58)

Vapaaehtoisten on virkistävää päästä osaksi toiminnan suunnittelua, jolloin toiminnasta saadaan kehitettyä heille mahdollisimman mielekästä. Vapaaehtoisille voikin pitää aika-ajoin palautekyselyitä toiminnasta, sillä se antaa heille mahdollisuuden vaikuttaa itse toimintaan. Vapaaehtoistoiminnan lisäksi yhdistyksen jäsenille ja vapaaehtoisille voi järjestää virkistymistoimintaa. Se on yksi tapa palkita tehdystä työstä, pitää motivaatiota yllä ja lisätä yhteisöllisyyttä. On tärkeää jakaa toimintaan liittyvää tietoa myös henkilöille, jotka eivät juuri sillä hetkellä olisi aktiivisesti mukana ja täten tarjota heille mahdollisuus tarttua toimintaan uudestaan. (Karreinen ym. 2010, 52–53, 58)

Yksi syy iso syy vapaaehtoistoiminnassa lopettamiselle on yhdistyksen sisäiset ristiriidat ja ongelmat. Kukaan ei tee mielellään hommia kireissä tunnelmissa. Tämä on hyvä pitää mielessä ja puuttua mahdollisiin ristiriitoihin järjestön sisällä

aina mahdollisimman nopeasti. Vapaaehtoisille on hyvä myös tarjota henkilö, kehen ottaa yhteyttä ristiriitatilanteissa. (Karreinen ym. 2010, 53–54, 59)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

4.1 Tarkoitus, tavoitteet ja kysymyksenasettelu

Työni tarkoituksena on tutkia ja kehittää nuorten motivaatiota ja osallisuutta SPR:n vapaaehtoistoiminnassa, jotta toimintaan saataisi mukaan lisää nuoria ja jotta toiminnassa jo mukana olevia nuoria saataisi motivoitua lisää. Tavoitteenani on selvittää, mikä nuoria motivoi vapaaehtoistoiminnassa, sekä tuottaa SPR Lapin piirille aineistoa nuorten motivoimisesta, jota he voivat käyttää muun muassa nuorten vapaaehtoisten rekrytoimiseen ja aktivoimiseen toiminnassa.

Tutkimusongelmana toimii nuorten vapaaehtoisen puute SPR Lapin piirin toiminnassa ja nuorten vähäinen osallistumisensa toimintaan. Kehittämistarpeena on kerätä dataa nuorten vapaaehtoisuudesta ja antaa SPR Lapin piirille työkaluja nuorten rekrytoimiseen ja aktivoimiseen toiminnassaan, sekä toiminnassa mukana pitämiseen. Valitsin aiheen sillä SPR Lapin piiri kaipaa toimintaansa mukaan uusia nuoria, mutta nuorten tavoittaminen ja toimintaan sitoutuminen tuottavat ongelmia. Haluan tutkia miten nuoria saa mukaan toimintaan ja motivoitua pysymään mukana toiminnassa entistä paremmin.

Tutkimuskysymykset:

1. Mikä motivoi nuoria lähtemään mukaan SPR vapaaehtoistoimintaan?
2. Mitä haasteita/esteitä nuorilla on vapaaehtoistoimintaan osallistumiselle?
3. Millainen toiminta nuoria kiinnostaa?

4.2 Menetelmällinen toteutus

Käytän tutkimuksessani kvantitatiivista menetelmää, eli määrällistä tutkimustyyliä. Määrällisen tutkimustyylin yleinen tavoite on vastata kysymyksiin, kuinka moni, kuinka usein ja kuinka paljon. (Vilkkä 2007, 14) Keräsin aineiston ”Oma

Punainen Risti”-järjestelmään kirjautuneilta SPR Lapin piirin alueen 13–29-vuotiailta käyttäjiltä. Aineisto liittyy siihen, miten nuoret ovat päätyneet itse mukaan toimintaan, mitä kautta he ovat kuulleet toiminnasta, mikä saa heidät pysymään mukana ja mikä voisi aktivoida heitä osallistumaan toimintaan enemmän. Aineiston keräys tapahtui Webropol-kyselylomakkeella, jonka toimeksiantajani toimitti kohderyhmälle täytettäväksi annettuna aikana. Määrällisen tutkimuksen luotettavuuden kannalta olisi hyvä, jos kyselyn vastaajamäärä olisi vähintään 100 (Vilka 2007, 17). Opinnäytetyö on kuitenkin harjoitus tutkimuksen tekemiseen, joten myös pienempi vastaajamäärä oli riittävä työtä varten. Toimeksiantajani järjesti kyselyyn vastanneiden kesken arvonnin ja palkkion, jotta vastaajien määrä saataisi mahdollisimman korkeaksi.

Valitsin tutkimuksen kohderyhmäksi 13–29-vuotiaat ”Oma Punainen Risti” -järjestelmään kirjautuneet vapaaehtoiset, sillä halusin syventää ymmärrystäni nuorten vapaaehtoistoiminnan keskeisistä tekijöistä. Uskon, että henkilöt, jotka ovat jo rekisteröityneet järjestelmään, pystyvät antamaan totuudenmukaisia ja monipuolisia vastauksia omista kokemuksistaan. Käytin tutkimusmenetelmänä kyselyä, koska se mahdollistaa laajempien ja erilaisten kokemusten keräämisen nuorten vapaaehtoistyöstä.

Opinnäytetyössä ei kerätty henkilökohtaisia yhteystietoja, lukuun ottamatta arvontaan osallistuvilta henkilöiltä, mutta heiltäkin siten, ettei henkilöllisyys käy itse kyselyn vastauksissa ilmi tai tullut koskaan omaan tietooni. Ennen aineiston keruuta testasin kyselylomakkeen toimivuutta testikierroksella ja pyysin palautetta testaaajilta. Palautteen perusteella muokkasinkin lomakkeen ulkoasua, kysymysten muotoilua, pituutta, vastausvaihtoehtojen selkeyttä ja riittävyttä sekä muita havaittuja parannuskohteita.

Kyselyn liitteeksi lähetin saatekirjeen, jossa avasin tutkimuksen tarkoitusta ja kyselyä saatavien tulosten käyttötarkoitusta, jotta vastaajilla oli selkeä tieto, mihin haen vastausta kyselylläni ja minkä takia. Toivon, että saatekirjeeni selvensi vas-

taajille niin työni, kuin heidän vastauksiensa tärkeyttä. Pyrin tekemään kyselylomakkeesta selkeän ja houkuttelevan. Pyrin helppoihin ja helposti vastattaviin kysymyksiin. Kyselylomakkeesta en tehnyt liian pitkää taikka vaativaa, keskityin kysymyksiä tehdessäni laatuun, enkä määrään.

Kvantitatiivisesta tutkimusta tehtäessä tulokset käsitellään numeerisesti. (Vilkkä 2007, 118–120) Täten käsittelin työssäni tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia numeroiden avulla. Vastausten vertailuun käytin kyselyalustan omaa analysointiohjelmaa, jonka avulla tein tarkempia analyyskejä. Jaoin analyysistä kirjoitetut kappaleet käsiteltäviin teemoihin ja etenin tekstissä näiden teemojen mukaisesti.

Työstin opinnäytetyön kyselylomaketta lokakuussa 2024. Kyselyyn asetin yhteensä 16 kysymystä, joista osa mahdollisesti avoimet vastaukset. Kyselyn jaoin neljälle sivulle, ensimmäisellä sivulla kartoitin taustatietoja, toisella vapaaehtoistausta, kolmannella millainen toiminta vastaajia kiinnostaa ja neljännellä sitä, mitä haasteita ja esteitä toimintaan liittyy, sekä kehityskohtia. Valitsin toteuttaa tiedon keräämisen sähköisellä kyselylomakkeella, sillä se tuntui sopivimmalta tavalta kerätä tietoa kohderyhmältäni, erityisesti sillä SPR Lapin piirin alue on hyvin laaja ja kuvittelin nuorten vastaavan kyselyyn mieluiten sähköisesti. Kyselylomakkeen kysymyksiä mietin tarkkaan ja siten, että saisin niiden avulla vastauksia tutkimuskysymyksiini.

Tutkimusluvan opinnäytetyölleni myönsi SPR Lapin piirin toiminnanjohtaja Mervi Nikander. Luvan saatuaani ja kyselyn valmistuttua lähetin kyselyn opinnäytetyöni ohjaajalle SPR:n puolelta, joka taas jakoi sen kohderyhmääni kuuluville vapaaehtoisille. Lopullisen aineiston keräyksen jälkeen arvioin vastausten ja niiden määrän riittävyyden opinnäytetyöni tekoon.

Aineiston analyysiä aloin koostaa tammikuussa 2025. Huomioin siinä erityisesti eri ikäryhmät, sillä 13–29-vuotiaat ovat hyvin laaja ikäryhmä yhtenä kokonaisu-

tena. Tarkastelin analyysissä nuorten vastauksia yleisesti, sekä ikäryhmiin jaettuina. Kävin aineistoa läpi aihepiireittäin oleellisemman huomiot ja eroavaisuudet läpikäyden. Alkuun kartoitin taustatiedot, eli eri ikäryhmät, kauanko toiminnassa on ollut mukana ja missä toiminnassa on mukana. Tämän jälkeen siirryin motivaation analysointiin. Kävin läpi mitä vastaajat yleensä tekevät vapaa-ajallaan, miten he ovat päätyneet toimintaan mukaan ja mikä heitä palkitsee toiminnassa. Seuraavaksi kävin läpi toimintaan osallistumiseen liittyvät haasteet, ja sen onko toiminta vastannut odotuksia. Viimeisenä kävin vielä läpi millainen toiminta nuoria kiinnostaa ajankäytöllisesti, toimintamuodoittain, sekä lopuksi kehitysideoita nostaan.

4.3 Eettiset lähtökohdat ja luotettavuus

Pidin tutkimukseni alusta asti huomion keskipisteenä tutkijan ammattietiikan, perehtymällä ihmistieteiden ennakoarvioinnin ohjeeseen. Lähtökohtanani oli kunnioittaa tutkimukseen osallistuvien oikeuksia ja ihmisarvoa. Painotin kyselylomakkeen täyttämisen vapaaehtoisuutta ja sitä, ettei kieltäytymisestä tule seuraamuksia, joita tarvitsisi pelätä. Tein kyselylomakkeeseen vastaamisen keskeyttämisestä helppoa, ilman että siihen tarvitsi antaa erikseen syytä. Suostumuksen peruuttaminen oli yhtä helppoa, kuin suostumuksen antaminen. Tutkittaville takasin oikeuden saada tietää tutkimuksen sisällöstä, henkilötietojen käsittelystä sekä käytäntöjen toteuttamisesta. Tutkimukseen osallistuvilla oli myös oikeus tietää annettujen vastausten elinkaaresta ja annoin heille riittävä harkinta-ajan lähteäkö tutkimukseen vai eikö.

Kyselylomakkeeseen laitoin vain asiallisia aiheeseen liittyviä kysymyksiä. Pyrin olemaan tavoitteellinen joka vaiheen kanssa. Aineiston keräämisessä ja käsitelystä käytin ennalta tunnettuja hyviä ja toimivia käytänteitä. Olin kykenevä perustelevaan tutkimukseeni liittyvät asiat, sekä päätökset. Tein kaikki tutkimukseni aikana tehtävät päätökset harkiten ja tarvittaessa konsultoin toimeksiantajaani tai kouluani. Tuloksia en muunnellut taikka kaunistellut.

Muotoilin kysymyslomakkeen kysymykset siten, että en aiheuta kohderyhmälle minkäänlaista vahinkoa. Testasin lomakkeen tarkasti, jotta varmistun kysymysten asiallisuudesta ja saadakseni arvion sen kestosta. Lomakkeen tulokset olivat anonyymejä ja en tehnyt niistä milläkään tavalla tunnistettavia. Vastaukset kerättiin, säilytetään ja luovutetaan asianmukaisesti.

Luotettavaa tutkimusta tehdessä huomioin lainsäädäntöä, yksityisyyttä sekä tekijänoikeuksia. (Vilkkä 2007, 91) Tarkastelen työssäni näitä tämänhetkisten normien mukaan, sekä noudatan niitä tarkasti. Tekijänsuojan huomioin, en vain painetussa mediassa, mutta myös internet ja media lähteissä.

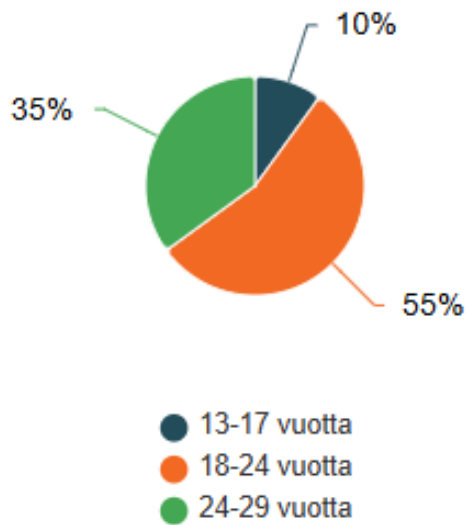
Koko Punaisen Ristin toimintaa ohjaa maailmanlaajuisesti seitsemän perusperiaatetta: inhimillisyys, tasapuolisuus, puolueettomuus, riippumattomuus, vapaaehtoisuus, yleismaailmallisuus ja ykseys. Noudatan kyseisiä periaatteita nyt myös opinnäytetyössäni. Työni luotettavuuteen vaikuttaa myös omat ajatukseni nuorena vapaaehtoisena, joten huomioin ja tiedostin ne tutkimusta tehtäessä, jotta tutkimuksen tulokset pysyisivät mahdollisimman luotettavina.

5 TULOKSET

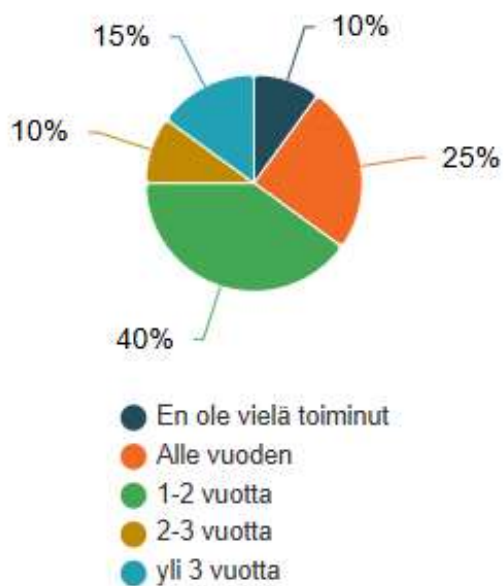
5.1 Vastaajien taustatiedot

Kysely lähetettiin SPR Lapin piirin nuorille (13–29-vuotiaille) vapaaehtoisille, jotka olivat kirjautuneena SPR:n Oma Punainen Risti järjestelmään. Sain kyselyyni yhteensä 20 vastausta. Arvioin määrän olevan hyvinkin riittävä, sillä kyseessä on opinnäytetyö. Kuten kuvioista 1 nähdään, vastaajista 55 prosenttia oli 18–24-vuotiaita, 35 prosenttia 24–29-vuotiaita ja 10 prosenttia 13–17-vuotiaita. Kyselyssä oli sattunut tarkistuksista huolimatta virhe, jossa keskimäinen ikäjakauma oli 18–24-vuotiaat, vaikka sen olisi kuulunut olla 18–23-vuotiaat, tarkastelen tuloksia se huomioiden. Kuvioista 2 nähdään, kauanko vastaajat olivat toimineet vapaaehtoisina. Kuvion 2 mukaan 10 prosenttia vastaajista ei ollut vielä osallistunut vapaaehtoistoimintaan, kun taas 25 prosenttia oli toiminut vapaaehtoisena alle vuoden. Yhdestä kahteen vuoteen toimineita oli 40 prosenttia, kun kahdesta kolmeen vuoteen toimineita oli 10 prosenttia ja yli kolmen vuoden kokemusta vapaaehtoisena toimimisesta oli 15 prosentilla vastaajista.

Nostan esille vastaajien iät sekä sen, kuinka pitkään he ovat olleet mukana toiminnassa, sillä nämä tekijät voivat vaikuttaa merkittävästi tutkimuskysymysteni tarkasteluun. Esimerkiksi 13- ja 29-vuotiaita voivat motivoida vapaaehtoisuuteen hyvin erilaiset syyt. Ikäryhmittäisiä vastauksia analysoitaessa on tärkeää huomioida vastaajamäärien vaihtelut eri ikäryhmissä. Myös toiminnassa vietetyn ajan pituus voi vaikuttaa vastauksiin merkittävästi, minkä vuoksi pidin sitä keskeisenä tekijänä analyysissäni. Kyselyssä oli yhteensä 16 kysymystä, joiden avulla pyrin löytämään vastauksia tutkimuskysymyksiini.

Kuvio 1. vastaajien ikäjakauma

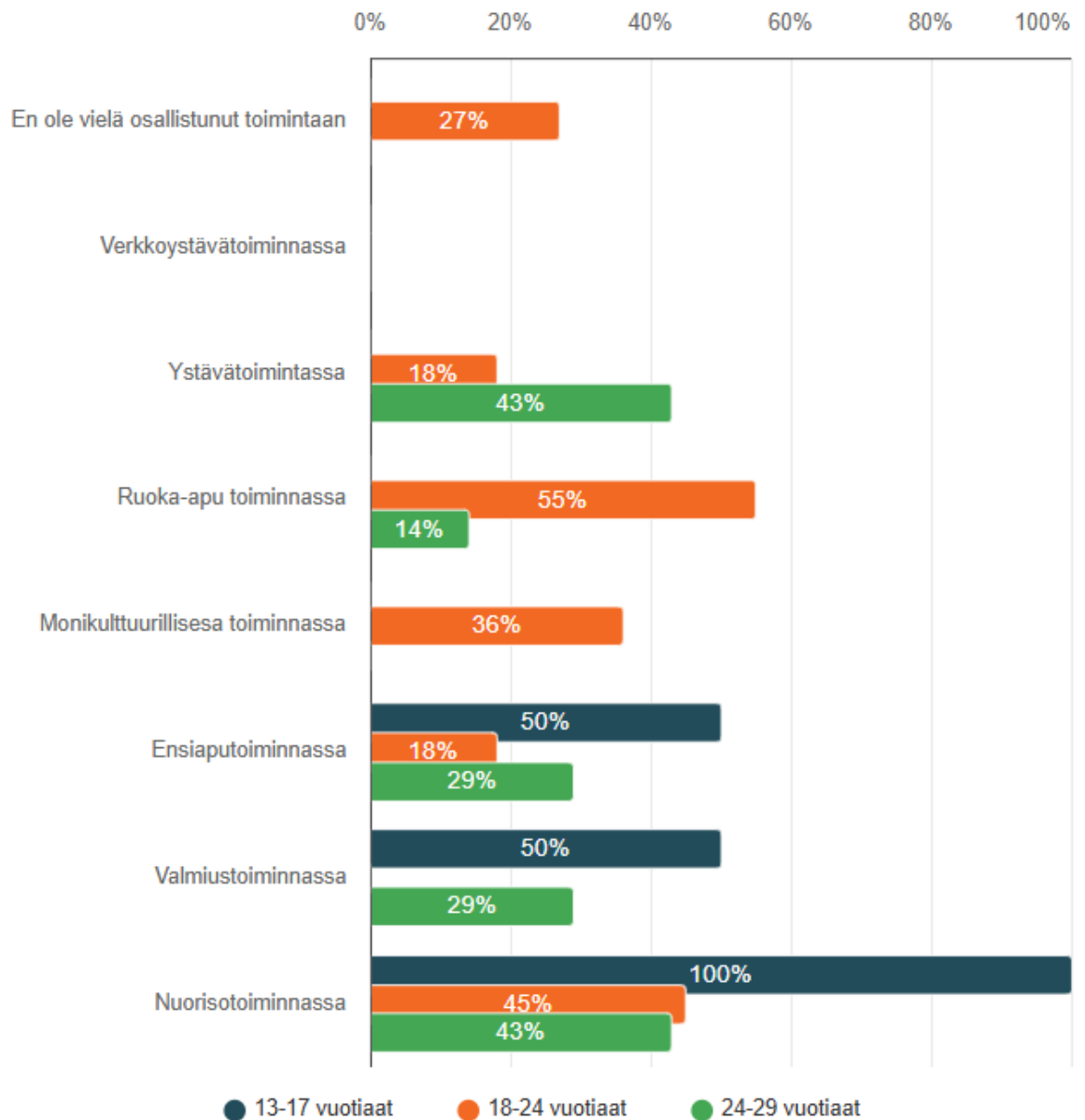

Kuvio 2. Kauanko vastaajat ovat toimineet vapaaehtoisina

Vastaajista enemmistö oli osallistunut mukaan nuorisotoimintaan, johon oli osallistunut yhteensä 50 prosenttia vastanneista. Ystävöimintaan oli osallistunut 25 prosenttia vastanneista, ruoka-apu toimintaan oli osallistunut 35 prosenttia, moni-

kulttuurilliseen toimintaan 20 prosenttia, ensiaputoimintaan 25 prosenttia ja valmiustoimintaan 15 prosenttia vastanneista. Myös hallitustoimintaan ja nälkäreiväkeräykseen oli osallistuttu.

Kuviota 3 tarkasteltaessa huomasi seuraavaa: Kaikki 13–17-vuotiaat vastaajat (100 %) olivat olleet mukana nuorisotoiminnassa, mutta kukaan heistä ei ollut osallistunut ystävätoimintaan, ruoka-aputoimintaan tai monikulttuuriseen toimintaan. 18–24-vuotiaat olivat aktiivisimpia ruoka-aputoimintaan osallistumisessa, mutta he eivät olleet osallistuneet lainkaan valmiustoimintaan. Sen sijaan 24–29-vuotiaat olivat olleet mukana erityisesti ystävätoiminnassa ja nuorisotoiminnassa, mutta eivät olleet osallistuneet monikulttuuriseen toimintaan. Lisäksi kukaan vastanneista ei ollut osallistunut verkkoystävätoimintaan, ja 15 % vastaajista ei ollut vielä osallistunut mihinkään toimintaan.

Kuvio 3. Missä toiminnassa vastaajat ovat olleet mukana ikäryhmittäin

5.2 Mikä motivoi

Kyselyssä tiedustelin vastaajilta, mitä he yleensä tekevät vapaa-ajallaan ja mitkä tekijät kannustavat heitä lähtemään mukaan vapaa-ajan toimintaan. Vapaa-ajan aktiviteettejä oli laajalta skaalalta aina ystävien kanssa ajanvietosta pelien pela-

miseen, luonnossa oleskeluun, liikuntaan, nuorisotiloilla oleskeluun, vapaaehtoistoimintaan ja opiskeluun. Miltei kaikista vastauksista nousi esille ystävien ja läheisten kanssa ajanvietto.

“Opiskelen ja nään kavereita”

“Ulkoilen, neulon, kuuntelen äänikirjoja, vietän aikaa ystäväni kanssa”

“Pelaan pelejä kavereiden kaa”.

Kyselytulosten mukaan tärkein syy vastaajille vapaa-ajan toimintaan mukaan lähtemiseen oli se, että pitää toiminnasta, johon osallistuu. Muita syitä osallistumiselle oli, että näkee toiminnassa ystäviään/muut sosiaaliset tekijät, haluaa arkeensa sisältöä tai haluaa kokeilla uusia asioita. Yksikään vastaajista ei lähtenyt mukaan toimintaan vain tottumuksesta.

Vastauksissa kysymykseen “Miten päädyit mukaan SPR:n vapaaehtoistoimintaan?” korostuivat erityisesti ihmisten halu kokeilla jotain uutta ja auttaa muita. Vastauksissa tuli myös esille ystävien tärkeys toiminnassa, johon osallistuu. Osa vapaaehtoisista oli löytänyt toimintaan mukaan myös esim. Vapepan eli vapaaehtoisen pelastuspalvelun ja EA1 kurssin kautta.

“Hain jäseneksi, koska halusin sisältöä elämäni”

”Aluksi ollut ihan mielenkiinnosta ja halusta auttaa. Nyt vielä mahdollisuus koulun kautta opintopisteitä saada”

”Olin kuullut ystävätoiminnasta muistaakseni mainosten sekä kaverin kautta, joka oli SPRllä töissä ja olin pitkään haaveillut jonkinlaisesta vapaaehtoistyöstä, niin päätin sitten lopulta lähteä ystäväkursille.”

”Ystävä puhui ympäri, ja sitten yhdessä ollaan oltu toiminnassa mukana”.

Kuvion 4 mukaan vastaajat kokivat suurimmaksi palkitsevaksi tekijäksi vapaaehtoishommissa itse auttamisen (85 %). Tätä seurasi uusiin ihmisiin tutustuminen (55 %). Kukaan vastaajista ei kokenut yhteisiä ruokailuja palkitseviksi ja vain 15 prosenttia koki virkistyspäivät, vaikuttamisen, ystävät ja erilaiset tapahtumat palkitsevina tekijöinä. Toimintaan liittyvät matkat ja omien taitojen kehittämisen koki

palkitseviksi 30 prosenttia vastaajista. Ikäryhmittäinkin palkitsevimmaksi asiaksi vapaaehtoistehtävissä koettiin 18–29-vuotiaiden, sekä 24–29-vuotiaiden osalta itse auttaminen, 13–17-vuotiaat kokivat palkitsevimmaksi tekijäksi uusiin ihmisiin tutustumisen.

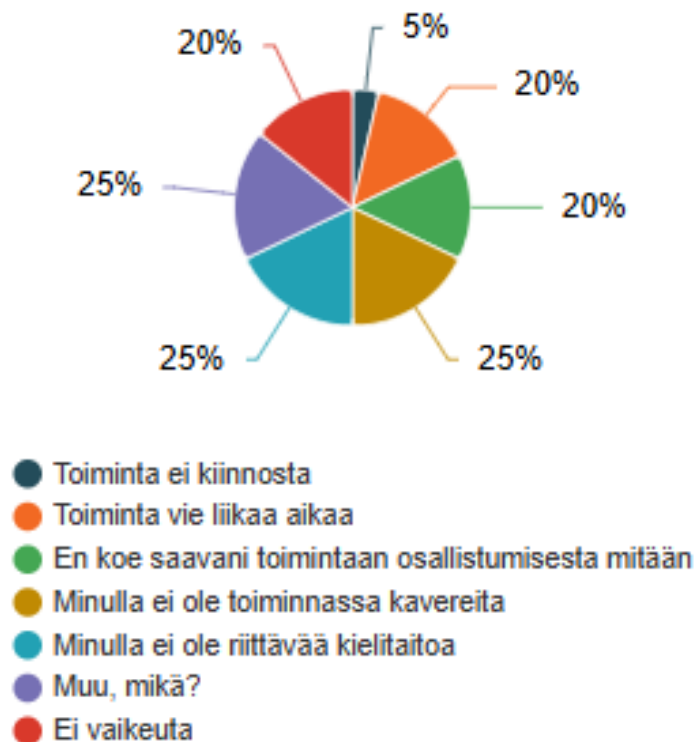

Kuvio 4. Mikä vastaajia palkitsee eniten vapaaehtoistoiminnassa

5.3 Haasteet/esteet toimintaan osallistumiselle

Kuvion 5 mukaan toimintaan osallistumisen haasteet vaihtelivat vastaajien keskuudessa. Vain 20 prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei mikään vaikeutta heidän osallistumistaan toimintaan. Toisaalta 5 prosenttia vastaajista totesi, ettei toiminta yksinkertaisesti kiinnosta. Ystävien puuttuminen toiminnasta hankaloitti osallistumista 25 prosentilla vastaajista, ja kielitaidon puutteen koki esteeksi

myös noin 25 prosenttia. Ajanpuute oli ongelma 20 prosentille vastaajista, ja yhtä moni koki, ettei toimintaan osallistumisesta saa itselleen mitään. Lisäksi osallistumista vaikeuttivat yksilölliset tekijät, kuten terveydentila, pitkät etäisyydet ja elämäntilanteen haasteet.

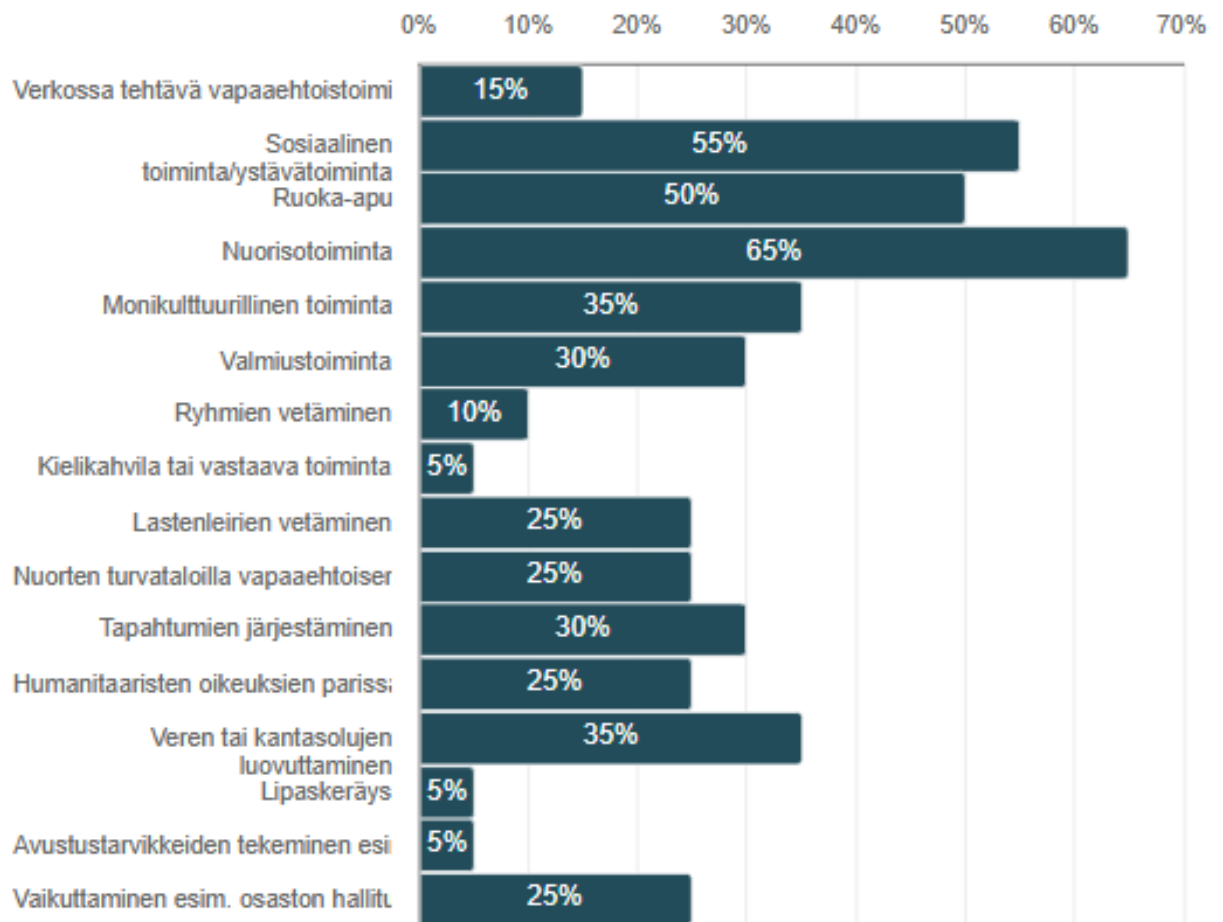
Kuvio 5. Toimintaan osallistumiseen liittyvät haasteet

Kyselyn mukaan 50 prosenttia vastaajista koki, että SPR:n toiminta oli vastannut heidän odotuksiaan. Kukaan ei kokenut, että toiminta olisi täysin pettänyt heidän odotuksensa. Neljännes vastaajista (25 %) arvioi, että odotuksiin oli vastattu vain osittain, ja loput 25 % eivät olleet muodostaneet asiasta mielipidettä. Vastaajat, jotka kokivat toiminnan vastanneen heidän odotuksiaan vain osittain, kokivat, että toimintaan osallistumaan pääseminen, sekä tapahtumien ja toiminnan löytäminen on odotettua haastavampaa. Myös nuorten kuulluksi tuleminen ja ymmärtäminen koettiin puutteellisena.

5.4 Millainen toiminta nuoria kiinnostaa

Ajankäytön osalta vastaajat kertoivat haluavansa osallistua toimintaan joko viikoittain tai kuukausittain. Kukaan ei vastannut haluavansa osallistua toimintaan vain kertaluontoisesti tai muutaman kerran vuodessa. Ikäjakaumaa tarkastellessa enin osa 13–17- ja 24–29-vuotiaista halusivat osallistua toimintaan kuukausittain, kun taas enin osa 18–24-vuotiasta olivat valmiita osallistumaan toimintaan jopa viikoittain. Suurin osa vastaajista toimii vapaaehtoishommissa mieluiten livenä, eikä verkossa. Vain 25 prosenttia vastaajista koki, että tykkää toimia livenä, sekä verkossa yhtä paljon. Kukaan vastaajista ei vastannut toimivansa mieluummin verkossa.

Kuvion 4 mukaan toiminnan muodoista koko SPR:llä, vastaajia kiinnostivat eniten nuorisotoiminta (65% vastaajista), sosiaalinen toiminta (55%) ja ruoka-apu toiminta (50%). Ne voivatkin olla avainasemassa uusien nuorten vapaaehtoisten toimintaan houkuttelemisessa ja säilyttämisessä. Vähiten toiminnan muodoista kiinnostusta herättivät kielikahvilat tai vastaava toiminta, lipaskeräys ja avustustarvikkeiden kuten sukkien teko, kaikista niistä oli kiinnostunut vain 5 prosenttia vastaajista. Kaikkia eri tehtäviä kohtaan kuitenkin löytyi kiinnostusta. Ikäryhmittäin 24-29-vuotiaita kiinnosti eniten ystävä- ja nuorisotoiminta, 18-24-vuotiaita ruoka-apu toiminta ja 13-17-vuotiaita nuorisotoiminta ja tapahtumien järjestäminen.

Kuvio 6. Vastaajia kiinnostavat toiminnanmuodot SPR:llä

SPR vapaaehtoistoiminnalle tuli paljon erilaisia kehitysideoita. Esille nousi erityisesti nuorisotoiminta ja sen kehittäminen. Kehitysehdotuksina oli muun muassa mainonnan lisääminen, nuorisotoiminnan järjestäminen yhteistyössä muiden järjestöjen kanssa, nuorille oman työntekijän hankkiminen ja nuorille suunnatun ryhmätoiminnan järjestäminen.

”Nuorisotoimintaa voisi kehittää tehokkaalla mainostamisella”

”oma työntekijä nuorisotoimintaan”

”Nuorille joitain ryhmien vetäminen jonkun kanssa”.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

6.1 Nuorten motivoiminen

Mikä motivoi nuoria osallistumaan SPR vapaaehtoistoimintaan? Tulosten mukaan, yleisesti nuoria motivoi lähtemään mukaan mihinkään toimintaan vapaaajallaan se, että he pitävät itse toiminnasta. Nuorten vapaa-ajan aktiviteetteihin kuului myös hyvin yleisesti ystävien ja läheisten kanssa ajanvietto. Tämä näkyi kysyttäessä mikä on saanut lähtemään mukaan toimintaan. Voisi siis ajatella, että yksi motiivi lähteä mukaan toimintaan on, että siellä pääsee myös viettämään aikaa ystävien ja läheisten kanssa, sekä socialisoitumaan. SPR toimintaan mukaan on lähdetty myös halusta auttaa ja itse auttaminen nähtiin myös yhtenä palkitsevimmista asioista toimintaan osallistuttaessa, joten sen voisi myös päätellä olevan yksi motivaattori toimintaan osallistumiselle. Vapaaehtoistoiminnassa palkitsevimmiksi asioiksi nähtiin myös uusiin ihmisiin tutustuminen, omien taitojen kehittäminen ja toimintaan liittyvät matkat.

Vapaa-ajalla ystävien ja läheisten kanssa vietetty aika on merkittävää. Nuorten vapaaehtoistoiminnassa korostuu sosiaalinen yhteys: ystävien suositukset, yhdessä tekeminen ja uusien ihmissuhteiden muodostaminen. Esimerkiksi maininta *"Ystävä puhui ympäri"* ja yhteinen osallistuminen korostavat, kuinka tärkeitä ystävyysuhteet ovat toimintaan mukaan lähtemisessä ja siinä pysymisessä. Vapaa-ajan toiminnoissa mainittiin arjen rikastuttaminen ja uusien asioiden kokeilu. Sama näkyy vapaaehtoistoiminnassa: halu kokeilla jotain uutta ja saada elämään sisältöä mainittiin keskeisinä syinä osallistumiselle. Tämä viittaa siihen, että vapaaehtoistoiminta voi vastata tarpeeseen lisätä elämään merkityksellisyyttä ja monipuolisuutta.

Vapaa-ajan toiminnan motivaatiotekijät ja vapaaehtoistoimintaan osallistumisen syyt osoittavat selviä yhtäläisyyksiä ja täydentävät toisiaan. Näiden peilaaminen keskenään auttaa ymmärtämään, miksi vapaaehtoistoiminta houkuttelee tiettyjä ihmisiä ja miten sen vetovoimaa voisi vahvistaa. Vapaa-ajan aktiviteeteissa ko-

rostuu se, että toiminnan täytyy olla itsessään mieluisaa. Sama pätee vapaaehtoistoimintaan: osallistujat lähtevät mukaan siksi, että toiminta on kiinnostavaa ja vastaa heidän arvojaan, kuten auttamishalua. Kysyttäessä suurin osa vastaajista kokikin itse auttamisen palkitsevimmaksi tekijäksi vapaaehtoisena toimittaessa. Tämä osoittaa, että vapaaehtoistyön perimmäinen tarkoitus, eli muiden auttaminen, on vahva motivaattori ja tuo osallistujille merkityksellisyyttä.

Uusiin ihmisiin tutustuminen on toinen tärkeä palkitseva tekijä, erityisesti 13–17-vuotiailla. Voisi siis päätellä, että Sosiaaliset aktiviteetit, kuten tiimityö ja ryhmätoiminta, ovat nuorimmille tärkeitä. 13–17-vuotiaat olivat kuitenkin pienin osa vastaajista, joten täysin selkeitä ja varmoja johtopäätöksiä ei voida vetää. Toimintaan liittyvät matkat ja omien taitojen kehittäminen koettiin palkitseviksi 30 prosentilla vastaajista. Tämä voi olla erityisen houkuttelevaa niille nuorille, jotka etsivät henkilökohtaista kasvua ja haluavat yhdistää vapaaehtoistyön itsensä kehittämiseen.

Yhteiset ruokailut eivät olleet lainkaan palkitsevia vastaajille, ja virkistyspäivät, vaikuttaminen, ystävät ja tapahtumat houkuttelivat vain pientä osaa. Tämä viittaa siihen, että nämä eivät ole vapaaehtoisten ensisijaisia motivaatiotekijöitä, vaan ne voivat toimia lisäetuna. Näistä ystävien pieni prosentti palkitsevina tekijöinä oli yllättävää, ottaen huomioon, että ystävät kuitenkin tulivat esille tärkeänä tekijänä useissa toisissa kysymyksissä, kuten ”mitä yleensä teet vapaa-ajalla?” ja ”mikä saa lähtemään mukaan vapaa-ajan toimintaan?” Ehkäpä ystävät vapaaehtoistoiminnassa nähdäänkin juuri selkeänä lisäetuna ja tärkeänä tekijänä mukaan lähtemisessä, ei niinkään pitkän ajan motivaattorina/palkintona.

Vapaaehtoistoiminnan vetovoima perustuu pitkälti samoihin tekijöihin kuin vapaa-ajan vietto: sosiaalinen yhteenkuuluvuus, mielekkyys ja mahdollisuus rikastuttaa omaa elämää. Toiminnan suunnittelussa ja markkinoinnissa näihin kannattaa panostaa, jotta saadaan lisää osallistujia ja heidät sitoutettua toimintaan.

6.2 Nuorten haasteet ja esteet toiminnassa

Mitä haasteita/esteitä nuorilla on vapaaehtoistoimintaan osallistumiselle? Vaikka suuri osa vastaajista koki toiminnan vastaavan odotuksiaan, osallistumiseen liittyi

myös merkittäviä esteitä, jotka heijastavat erityisesti sosiaalisen tuen, kielitaidon ja käytännön järjestelyiden merkitystä. Toimintaan liittyvistä haasteista pinnalle nousi erityisesti ystävien puuttuminen toiminnassa ja kielitaidottomuus. Myös ajanpuute ja se ettei toiminnasta saa itselleen mitään koettiin hankaloittavina tekijöinä. Muun muassa toiminnan löytäminen ja osallistumaan pääseminen, sekä nuorten kuulluksi tuleminen ja ymmärtäminen olivat haasteita vastaajille, keiden mielestä toiminta ei vastannut täysin odotuksia. Kaikki nämä haasteet ja esteet ovat valitettavia ja heikentävät nuorten mahdollisuuksia osallistua vapaaehtoistoimintaan. SPR:n olisi tärkeää kehittää toimintaa siten, että nämä esteet vähenvät, ja toiminta olisi saavutettavampaa kaikille nuorille.

Kielitaidon puutteen nostaminen esteeksi kertoo vapaaehtoisten monikulttuurilista taustoista. Tähän apuna voi toimia monikulttuurisuuden huomioiminen ja mahdollistaminen vapaaehtoishommissa, sekä selkokieliseen viestintään panostaminen. Ajanpuute ja kokemus toiminnan vähäisestä henkilökohtaisesta hyödyistä korostavat tarvetta tehdä vapaaehtoistyöstä houkuttelevampaa. Esimerkiksi konkreettisten hyötyjen, kuten uusien taitojen oppimisen, työkokemuksen tai tunnustusten tarjoaminen voivat myös motivoida nuoria osallistumaan.

Osallistumisen haasteiden voittaminen edellyttää sosiaalisen ulottuvuuden, saavutettavuuden ja toiminnan joustavuuden vahvistamista. Kuulluksi tuleminen ja ymmärtämisen puutteet viittaavat siihen, että vuorovaikutusta ja palautteenantoa tulisi parantaa. Nuorten mielipiteiden ja tarpeiden huomioiminen voi lisätä heidän sitoutumistaan ja parantaa toiminnan laatua ja näin ollen se on avainasemassa toiminnan vetovoiman lisäämisessä. On selvää, että sosiaalisen tuen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen voisi parantaa nuorten kokemuksia ja lisätä heidän halukkuuttaan osallistua. Esimerkiksi uusien osallistujien vastaanottamiseen panostaminen voi vähentää yksinäisyyden tunnetta toiminnassa. Myös toiminnan kehittäminen palkitsevaksi ja helposti lähestyttäväksi voi houkutella uusia osallistujia ja sitouttaa heitä pidemmäksi aikaa. Nuorten vapaaehtoistoimintaan osallistumiseen liittyvät haasteet osoittavat, että toimintaa on tärkeää kehittää nuorten tarpeet ja odotukset huomioiden.

6.3 Nuoria kiinnostava toiminta

Millainen toiminta nuoria kiinnostaa? Ajallisesti vastaajat suosivat säännöllistä osallistumista viikoittain taikka kuukausittain, kun taas kertaluontoiset tai harvemmin osallistumiset eivät keränneet suosiota. Tämä viittaisi siihen, että nuoret yleisesti arvostavat enemmän jatkuvuutta ja rutiineja toiminnassa. Ikäryhmistä nousi ylös, että vain 18–24-vuotiaat olivat valmiita sitoutumaan toimintaan viikoittain, kun taas muut ikäryhmät toimivat mieluiten kuukausittain. Tämä voisi viitata 18–24-vuotiaiden suurempaan ajankäytölliseen joustavuuteen, taikka korkeampaan motivaatioon. Viikoittaisesta toiminnasta kiinnostuneista suurin osa koki kuitenkin yhdestä kahteen tuntiin olevan sopiva määrä tehtävän tekoon viikossa.

Suurin osa vastaajista suosi kasvokkain tapahtuvaa toimintaa verkossa tehtävän toiminnan sijaan. Vaikka pieni osa vastaajista myös piti live- ja verkkotoiminnasta yhtä paljon, kukaan ei valinnut verkkotoimintaa yksinään mieluisammaksi vaihtoehdoksi. Tämä viittaa siihen, että nuoret arvostavat yhä henkilökohtaista vuoro-vaikutusta ja sosiaalisia kontakteja. Vaikka hybriditoiminnasta kiinnostuneita löytyikin pieni ryhmä, verkkotoimintaa ei toistaiseksi koeta kovin vetovoimaiseksi nuorten keskuudessa. Se voi johtua kasvokkain tapahtuvassa toiminnassa esiintyvien piirteiden puutteesta, tai myös siitä, että verkkotoiminta ei ole vielä kovin yleistä. Sitä ei toisaalta mainosteta paljoa eikä siitä täten ole tarpeeksi tietoa, jotta siitä kiinnostuttaisi. Ehkä pelkkä verkkotoiminta ei myöskään riitä vastaamaan nuorten tarpeisiin, ja verkossa toteutettu toiminta tulisi nähdä täydentävänä eikä korvaavana elementtinä.

Tehtävämuodoista, vastaajia kiinnostivat erityisesti nuorisotoiminta, sosiaalinen toiminta ja ruoka-apu. 13–17-vuotiaat arvostivat nuorisotoimintaa ja tapahtumien järjestämistä. Tämä viittaa siihen, että heille tulisi tarjota aktiivisia ja yhteisöllisiä osallistumismahdollisuuksia. 18–24-vuotiaita kiinnosti eniten ruoka-avun järjestäminen, mikä saattaa kertoa heidän halustaan osallistua konkreettiseen, suoraan hyötyä tuottavaan toimintaan. 24–29-vuotiaita kiinnostivat erityisesti ystävöityminen ja nuorisotoiminta, mikä korostaa sosiaalisten verkostojen ja vertaistuen

merkitystä tälle ryhmälle. Vaikka tietyt toiminnot saavat vain vähän suosiota, kaikille tehtäväalueille löytyi kiinnostuneita. Tämä osoittaa, että SPR:n monipuolinen tarjonta tavoittaa erilaisia vapaaehtoistyön tarpeita ja toiveita, ja että eri ikäryhmillä voi olla erilaisia kiinnostuksen kohteita, mikä voi auttaa toiminnan suunnittelussa ja kohdentamisessa.

Vähiten kiinnostusta herättivät kielikahvilat tai vastaavat, lipaskeräys sekä avustustarvikkeiden, kuten sukkien, valmistaminen, joista vain 5 % vastaajista oli kiinnostunut. Voi siis päätellä, että kyseiset tehtävät eivät niinkään vedä puoleensa nuoria vapaaehtoisia. Kielikahvilan osalta, nuoret voivat kokea epävarmuutta omasta kielitaidostaan, erityisesti englannin puhumisessa, mikä voi estää heitä osallistumasta kielikahviloihin. Pelko virheiden tekemisestä voi olla suuri este. Kielikahvilat voivat myös tuntua jännittäviltä, erityisesti introverteille tai niille, jotka eivät ole tottuneet keskustelemaan vieraiden kanssa. Lipaskeräyksessä ongelmana voi taas olla ”vanhanaikaisuus”. Nuoret saattavat pitää lipaskeräystä vanhanaikaisena erityisesti digiaikana, jolloin moni suosii verkkolahjoituksia tai mobiilimaksamista. Vaikka lipaskeräyksessä vapaaehtoisen ei tule pyytää rahaa tai tarvitse olla tyrkyttävä, moni nuori ei välttämättä tiedä sitä. Ajatus siitä, että pitäisi lähestyä tuntemattomia ja pyytää rahaa, voi tuntua epämukavalta tai jopa ahdistavalta, jolloin jättäytyään pois lipaskeräyksestä ennakkoluulojen takia, tietämättä mitä tehtävä oikeasti pitää sisältää. Avustustarvikkeiden valmistusta kohtaan olevan pienen mielenkiinnon voisi selittää esimerkiksi taidon puutteella. Varjoja syitä kyseisten vapaaehtoistehtävien pienelle kiinnostukselle ei tässä kohdalla kuitenkaan voi, kun pyöritellä. Huolimatta kiinnostuksen vaihtelusta, jokainen toiminnan muoto herätti jonkin verran mielenkiintoa ja kaikkia eri tehtäviä kohtaan kuitenkin löytyi kiinnostusta.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tekemisen kulku

Opinnäytetyöni suunnittelu alkoi keväällä 2024, kun aloin ideoimaan aihetta. Alusta asti nuoret nousivat kiinnostukseni kohteeksi, mutta mietin pitkään miltä kannalta lähestyisin heitä kohderyhmänä. Samaan aikaan toimin itse SPR vapaaehtoisena ja päädyinkin juttelemaan tutun työntekijän kanssa opinnäytetyön tekemisestä SPR toimeksiantajana. Sovittiin tapaaminen, jossa pyöriteltäisiin aihetta. Aluksi päädyttiin siihen, että aiheena työlle toimisi laadullinen tutkimus Suomen Punaisen Ristin ystävälittäjien/vastuuvapaaehtoisten motivaatiosta. Kuitenkin, kun suunnitelman työstäminen olisi pitänyt aloittaa, palasivat ajatukseni jatkuvasti nuoriin ja näin ollen työn aiheeksi vaihtuikin nuorten vapaaehtoisuus.

Koin nuorten vapaaehtoisuuden juuri itseäni puhuttelevaksi aiheeksi, sillä työtä tehdessäni toimin itse Suomen Punaisella Ristillä verkkoystävänä, verkkoryhmän vetäjänä ja SPR Lapin piirin nuorisotoimikunnassa. Toiminnassa mukana ollessani, olin saanut huomata, kuinka vähän muita nuoria toiminnassa on ja usein olinkin ainoa ”nuoresta” menevä vapaaehtoinen erilaisissa tapahtumissa. Kuulin usein myös sanottavan: ”Voi kun on ihanaa, kun on nuoria mukana” ja ”olisipa toiminnassa mukana enemmän nuoria”. Huomasin, kuinka suurin osa toiminnassa mukana olevista vapaaehtoisista oli jo eläkeikäisiä ja toiminnan jatkumisen kannalta mietin, kuinka olisi tärkeää saada mukaan nuorempiakin tekijöitä.

SPR:n toiminnassa erityisesti ystävätoimintaan ja vastuutehtäviin kaivattaisi lisää nuoria. Tämä sai minut pohtimaan, missä nuorten toimintaan mukaan saaminen epäonnistuu. Vastuutehtäviin olisi tärkeää saada kaikenikäisiä vapaaehtoisia, jotta toiminnan suunnittelu ja kehittäminen tapahtuisi myös tasapuolisesti. Itse koin vapaaehtoistoiminnan antaneen minulle paljon eväitä tulevaisuuteen, ja halusin tukea sitä, että yhä useammat löytäisivät mukaan toimintaan. Myös nuorten yksinäisyydestä puhutaan paljon ja pohdinkin, josko toiminnalla voitaisi vaikuttaa

siihenkin yhä enemmän, mikäli nuoria vapaaehtoisia saataisi mukaan ja aktivoitua toimintaan lisää. Tästä alkoi muodostua tutkimuskysymykseni mikä nuoria motivoi ja millainen toiminta heitä kiinnostaa, kolmas tutkimuskysymykseni mitä haasteita, muodostui vasta myöhemmin kyselylomaketta muotoillessani.

Opinnäytetyösuunnitelman tein kesän 2024 ja alkusyksyn aikana, jonka jälkeen aloin kasaamaan teoriaosuutta. Teoriaosuutta varten lainasin useita kirjoja ja luin paljon erityisesti rekrytoimiseen liittyvistä asioista. Perehdyin myös kansalaisareena nimiseen sivustoon, josta löytyi paljon tietoa vapaaehtoisuuteen liittyen. Vaikka SPR tehtävät olivat minulle ennestään tuttuja, perehdyin myös niihin entistä syvemmin. Tutkin myös vapaaehtoisuuteen liittyviä tilastoja ja erityisesti nuorten osuutta niissä.

Olin päättänyt tehdä opinnäytetyöni laadullisena tutkimuksena, jonka päädyin toteuttamaan kyselymuodossa. Hain tutkimusluvan SPR:ltä Lokakuussa 2024. Käytin aineistonkeruumenetelmänä sähköistä kyselylomaketta, jonka SPR työntekijä jakoi kohderyhmääni kuuluville vapaaehtoisille. Sähköinen kysely oli työleni sopiva tapa kerätä tietoa. Lomakkeen suunnittelin loka-marraskuussa 2024, samalla teoriaa työstäessäni, ja vastattavaksi se lähetettiin 15.11. Vastausaikaa kyselylle oli 2 viikkoa. Vastajamäärä oli mielestäni kiitettävä, 20 vastaajaa. Vastajien saamisesta voin kiittää myös SPR:ää, joka lupautui suorittamaan vastaajien kesken arvonnalla kahdesta 20 € lahjakortista S-ryhmiin. Uskon, että arvonnalla oli vaikutusta vastaajien määrään ja se toimi hyvänä motivaattorina. Vastauksia läpikäydessäni huomasin toki, miten olisin voinut muotoilla osan kysymyksistä eri tavoin ja osaan kysymyksistä jäin kaipaamaan jatkokysymyksiä, joita en ollut kyselyyn laittanut. Pieni moka jäi myös ikäryhmäkysymykseen, jossa 24-vuotiaat kuuluivat vahingossa kahteen eri ryhmään.

Opinnäytetyön tekeminen yksin tuntui välillä kovalta urakalta ja usein mietinkin, kuinka paljon helpompaa ja mukavampaa se olisi ollut tehdä toisen opiskelijan kanssa yhdessä. Vaikeita kausia, jolloin työn tekemistä vältteli, kohtasin useammin, kuin haluaisin myöntää. Siihen nähden pysyin aikataulussani kiitettävästi. Merkityksellistä oli, että yhteistyö ohjaajin niin SPR:n kuin koulun puoleltakin sujui

hyvin ja ymmärrystä, sekä joustavuutta löytyi puolin ja toisin. Se antoi minulle toivoa ja jaksamista työn tekemiseen. Suuri apu oli myös omasta puoliosistani, kuka jaksoi tukea ja kannustaa minua vaikeidenkin kausien yli. Opin opinnäyte-työtä tehdessäni entistä enemmän vapaaehtoistyön kentästä, nuorista, rekrytoimisesta ja motivoimisesta. Toivon, että työstäni on hyötyä ja sitä hyödynnetään myös SPR:n päädyssä nuorten parissa.

LÄHTEET

Harju, A. 2022. Vapaaehtoistoiminnan arvo. Vapaaehtoisuuden filosofia. Viitattu 03.12.2024 https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2019/12/Vapaaehtoistoiminnan_arvo_PageView_WEB.pdf

Hirvonen, S. & Puolitaival, S. 2019. Vapaaehtoistoiminnan arvo. Viitattu 03.12.2024 https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2019/12/Vapaaehtoistoiminnan_arvo_PageView_WEB.pdf

IFRC 2024. About IFRC. Viitattu 17.10.2024 <https://www.ifrc.org/who-we-are/about-ifrc>

Karreinen, L., Halonen, M. & Tennilä, M. 2010. 10 askelta parempaan vapaaehtoistoimintaan. Helsinki: Vihreä sivistysliitto. Viitattu 17.10.2024

Kansalaisareena 2025. Nuorten vapaaehtoistoiminnan käsikirja. Nuorten osallistuminen vapaaehtoistoimintaan on tärkeää! Viitattu 09.02.2025

Laimio, A. & Välimäki, S. 2011. Vapaaehtoistoiminta kehittyy. Jyväskylä: Kopijyvä Oy.

Nylund, M. & Yeung, A. 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Pessi, A. & Grönlund, H. 2022. Vapaaehtoistoiminnan arvo. Vapaaehtoistoiminnan itseisarvo. Viitattu 03.12.2024 https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2019/12/Vapaaehtoistoiminnan_arvo_PageView_WEB.pdf

Porthén, A. Puolitaival, S. & Salmela, M. 2022. Opas vapaaehtoisten hyvinvointiin. Kansalaisareena 2/2022. Viitattu 03.12.2024 <https://kansalaisareena.fi/opas-vapaaehtoisten-hyvinvointiin/>

Punainen Risti 2023. Vapaaehtoistoiminnan linjaus. Viitattu 3.8.2024 https://red-net.punainenristi.fi/system/files/page/Vapaaehtoistoiminnan%20linjaus_2.pdf

Punainen Risti 2024a. Ensiapu ja terveyden edistäminen Lapissa. Viitattu 8.10.2024 <https://piirit.punainenristi.fi/punaisen-ristin-lapin-piiri/terveyspisteet-lapin-piirissa/>

Punainen Risti 2024b. Henkinen tuki Lapin piirissä. Viitattu 8.10.2024 <https://piirit.punainenristi.fi/punaisen-ristin-lapin-piiri/henkinen-tuki-lapin-piirissa/>

Punainen Risti 2024c. Monikulttuurisuus ja kotoutumisen tuki Lapin piirissä. Viitattu 8.10.2024 https://piirit.punainenristi.fi/punaisen-ristin-lapin-piiri/monikulttuurisuus_ja_kotoutumisen_tuki_lapin_piirissa/

Punainen Risti 2024d. Nuorisotoiminta Lapin piirissä. Viitattu 8.10.2024 <https://piirit.punainenristi.fi/punaisen-ristin-lapin-piiri/nuorisotoiminta-lapin-piirissa/>

Punainen Risti 2024e. Ruoka-apu Lapin piirissä. Viitattu 8.10.2024 <https://piirit.punainenristi.fi/punaisen-ristin-lapin-piiri/ruoka-apu-lapin-piirissa/>

Punainen Risti 2024f. Toimintamme. Viitattu 8.10.2024 <https://piirit.punainenristi.fi/punaisen-ristin-lapin-piiri/>

Punainen Risti 2024g. Valmiustoiminta Lapin piirissä. Viitattu 8.10.2024 <https://piirit.punainenristi.fi/punaisen-ristin-lapin-piiri/valmiustoiminta-lapin-piirissa/>

Punainen Risti 2024h. Ystävötoiminta Lapin piirissä. Viitattu 8.10.2024 <https://piirit.punainenristi.fi/punaisen-ristin-lapin-piiri/ystavatoiminta-lapin-piirissa/>

Rahkonen 2018. Vapaaehtoistyön tekeminen Suomessa. https://kansalaisareena.fi/wp-content/uploads/2018/05/Vapaaehtoistyö_tutkimusraportti-2018.pdf

Suomi.fi 2024. Vapaaehtoistoiminta. Viitattu 17.10.2024 <https://www.suomi.fi/kansalaiselle/oikeudet-ja-velvollisuudet/perusoikeudet-ja-vaikuttaminen/opus/vapaaehtoistoiminta>

Tilastokeskus 2023. Vapaaehtoistyön tekeminen ja aktiiviseen kansalaistoimintaan osallistuminen 12 kuukauden aikana 16 vuotta täyttäneessä väetössä iän ja sukupuolen mukaan. Viitattu 26.9.2024 https://pxdata.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__eot/statfin_eot_pxt_14d2.px

Vihiniemi 2022. Kansalaisareena. Aloittavan vapaaehtoistoiminnan koordinaattorin opas. Viitattu 03.08.2024 <https://kansalaisareena.fi/aloittavan-vapaaehtoistoiminnan-koordinaattorin-opas/>

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa, Määrällisen tutkimuksen perusteet. Viitattu 5.11.2021 <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Webropol-kyselylomake

Liite 1 Saatekirje

Kysely: Nuorten vapaaehtoisuus SPR Lapin piirin toiminnassa (vastanneille luvassa arvonta: 2x 20 € s-ryhmän lahjakorttia)

Hei!

Opiskelen Lapin ammattikorkeakoulussa sosionomiksi neljättä vuotta ja teen parhaillani opinnäytetyötä. Teen selvitystä nuorten vapaaehtoisuudesta Suomen Punaisen Ristin Lapin piirin toiminnassa. Opinnäytetyön avulla on tarkoitus tukea ja auttaa SPR Lapin piiriä 13–29-vuotiaiden nuorten rekrytoimisessa ja nuoria kiinnostavan toiminnan suunnittelemisessa.

Opinnäytetyö toteutetaan kyselytutkimuksen muodossa, johon pyydänkin teitä osallistumaan. Osallistuminen merkitsee kyselylomakkeeseen vastaamista (kesto noin 5–10 min) ja sen lähettämistä. Jokainen vastaus on merkittävä työni onnistumisen kannalta. Vastanneiden kesken SPR Lapin piiri on luvannut arpoa kaksi 20 € s-ryhmän lahjakorttia. Arvontaan pääset osallistumaan automaattisesti vastattuasi kyselyyn, kun odotat kiitossivulla pari sekuntia.

Kyselyyn osallistuminen on täysin anonyymiä, vapaaehtoista ja luottamuksellista. Kyselyyn vastaamisen voi myös lopettaa kesken. Opinnäytetyön tekemiseen on saatu lupa ja vastaukset käsitellään täysin anonyymisti ja luottamuksellisesti.

Vastausaikaa kyselylle on 2 viikkoa tästä päivästä alkaen, joten se sulkeutuu 29.11.2024 klo 23.59. Pääset kyselyyn seuraavan linkin kautta:

<https://link.webpolsurveys.com/S/B2DB33AFDCBED7BD>

Mikäli kysymyksiä esiintyy, tavoitat minut sähköpostilla: xx

Kiitos kaikille vastanneille etukäteen!

Ystävällisin terveisin

Noora Räsänen

Liite 2 Webropol-kyselylomake

Kysely nuorten vapaaehtoisuudesta Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)**1. Minkä ikäinen olet? ***

- 13-17 vuotta
- 18-24 vuotta
- 24-29 vuotta

2. Mitä yleensä teet vapaa-ajalla? *

3. Mitkä tekijät saavat sinut yleensä lähtemään mukaan vapaa-ajan toimintaan? *

*

- Näen siellä ystäviäni/ muut sosiaaliset tekijät
- Pidän toiminnasta, johon osallistun
- Haluan arkeeni sisältöä
- Haluan kokeilla uusia asioita
- Muu, mikä? _____
- En osallistu toimintaan vapaa-ajallani
- Lähdän toimintaan mukaan tottumuksesta

4. Kauanko olet toiminut vapaaehtoisena? *

- En ole vielä toiminut

- Alle vuoden
- 1-2 vuotta
- 2-3 vuotta
- yli 3 vuotta

5. Kerro lyhyesti kuinka päädyit mukaan SPR toimintaan? *

6. Missä tehtävässä/tehtävissä toimit SPR vapaaehtoisena (valitse kaikki joihin olet osallistunut) *

- En ole vielä osallistunut toimintaan
- Verkkoystävöitymisessä
- Ystävöitymisessä
- Ruoka-apu toiminnassa
- Monikulttuurillisessa toiminnassa
- Ensiaputoiminnassa
- Valmiustoiminnassa
- Nuorisotoiminnassa
- Muussa toiminnassa, missä? _____

7. Kuinka usein haluaisit osallistua vapaaehtoistoimintaan? *

- kertaluontoisesti
 - viikoittain
 - kuukausittain
 - pari kertaa vuodessa
-

Kysymyksen säännöt

Kuinka usein haluaisit osallistua vapaaehtoistoimintaan?

kertaluontoisesti

Ei vaihtoehdon sääntöjä

viikoittain

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Mikä on sopiva aika, jonka olet valmis antamaan vapaaehtoistoiminnalle viikossa?

kuukausittain

Ei vaihtoehdon sääntöjä

pari kertaa vuodessa

Ei vaihtoehdon sääntöjä

8. Mikä on sopiva aika, jonka olet valmis antamaan vapaaehtoistoiminnalle viikossa? *

- alle tunnin
- 1-2 tuntia
- 2-4 tuntia
- yli 4 tuntia

Kysymyksen säännöt

Mikä on sopiva aika, jonka olet valmis antamaan vapaaehtoistoiminnalle viikossa?

Ei vielä kysymyssääntöjä. HUOM! Kun testaat sääntöjä kyselyn esikatselussa, muista lähettää lomake jotta testisi nollaantuu esikatselussa.

Kysymys **Kuinka usein haluaisit osallistua vapaaehtoistoimintaan?** on *Näytä kysymyksiä* sääntö tälle kysymykselle

9. Tykkäätkö toimia vapaaehtoisena enemmän livenä vai verkossa? *

- Livenä
- Verkossa

- Tykkään toimia kummassakin yhtä paljon

10. Millaiset vapaaehtoistoiminnan muodot voisivat kiinnostaa tai kiinnostavat sinua eniten? (valitse enintään 5) *

- Verkossa tehtävä vapaaehtoistoiminta
- Sosiaalinen toiminta/ystävöityminen
- Ruoka-apu
- Nuorisotoiminta
- Monikulttuurillinen toiminta
- Valmiustoiminta
- Ryhmien vetäminen
- Kielikahvila tai vastaava toiminta
- Lastenleirien vetäminen
- Nuorten turvataloilla vapaaehtoisena toimiminen
- Tapahtumien järjestäminen
- Humanitaaristen oikeuksien parissa toimiminen
- Veren tai kantasolujen luovuttaminen
- Lipaskeräys
- Avustustarvikkeiden tekeminen esim. sukkien neulonta
- Vaikuttaminen esim. osaston hallitukseen tai nuoristoimikuntaan kuuluminen

11. Millainen SPR Lapin piirin alueella tapahtuva toiminta kiinnostaa sinua eniten? (valitse enintään 3) *

- Ystävöityminen
- Ruoka-apu
- Monikulttuurillinen toiminta
- Valmiustoiminta
- Ensiaputoiminta
- Nuorisotoiminta

12. Mitkä asiat vapaaehtoistoiminnassa palkitsevat eniten? (valitse enintään 3) *

- Auttaminen
- Virkistyspäivät/virkistystoiminta
- Toimintaan liittyvät matkat esim. toisiin kaupunkeihin/maihin
- Vaikuttaminen
- Yhteiset ruokailut
- Uusiin ihmisiin tutustuminen
- Omien taitojen kehittäminen
- Ystävät
- Erilaiset tapahtumat

13. Vaikeuttaako jokin asia toimintaan osallistumistasi? *

- Toiminta ei kiinnosta
- Toiminta vie liikaa aikaa
- En koe saavani toimintaan osallistumisesta mitään
- Minulla ei ole toiminnassa kavereita
- Minulla ei ole riittävästi kielitaitoa
- Muu, mikä? _____
- Ei vaikeuta

14. Onko SPR vapaaehtoistoiminta vastannut odotuksiasi? *

- Kyllä
- Ei
- Osittain
- En osaa sanoa

Kysymyksen säännöt

Onko SPR vapaaehtoistoiminta vastannut odotuksiasi?

Kyllä

Ei vaihtoehdon sääntöjä

Ei

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Mitä odotuksiasi toiminta ei vastaa?

Osittain

Sääntö: Näytä kysymyksiä

Jos vaihtoehto on valittu Näytä kysymyksiä Mitä odotuksiasi toiminta ei vastaa?

En osaa sanoa

Ei vaihtoehdon sääntöjä

15. Mitä odotuksiasi toiminta ei vastaa? *

Kysymyksen säännöt

Mitä odotuksiasi toiminta ei vastaa?

Ei vielä kysymyssääntöjä. HUOM! Kun testaat sääntöjä kyselyn esikatselussa, muista lähettää lomake jotta testisi nollaantuu esikatselussa.

Kysymys **Onko SPR vapaaehtoistoiminta vastannut odotuksiasi?** on *Näytä kysymyksiä* sääntö tälle kysymykselle

Kysymys **Onko SPR vapaaehtoistoiminta vastannut odotuksiasi?** on *Näytä kysymyksiä* sääntö tälle kysymykselle

16. Onko sinulla ajatuksia/ideoita toimintaan liittyen? Millainen toiminta kiinnostaisi sinua? *